

madár

TÁVLAT

30 év

Ü n n e p i s z á m

XI. évfolyam 2. szám 2004. március-április

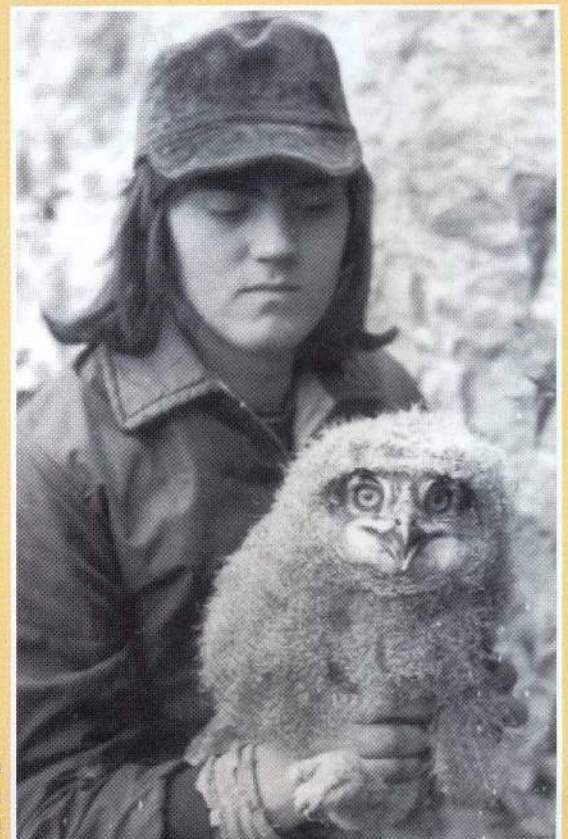
A tokaji TOT-on 1979-ben
Dr Legány András, Mercsák László , Molnár Kata,
Szentendrey Géza és Harangi István

Varsaépítés a Kondor-tavon 1983-ban, jobb oldalt Harangi István.

A gyűrűzőasz-
tanál
Kisorozsiban
1977-ben
Tömösvári
Tibor, Lóvei
Gábor, Vízkert
András

Harangi István
1974-ben egy uhu
fiókával

Indul a fotósok
csapata a Bodrogon
át (1977)
Matyikó Tibor,
Péchy Tamás,
Dr. Mezey Károly
és Puskás Lajos

Kedves Olvasó !

Ön most a Madártávlat rendhagyó számát tartja a kezében. Ennek apropója az, hogy 30 éves lett szervezetünk, illetve egy kicsit már több is, hiszen 1974. január 6-án alakult meg a Magyar Madártani Egyesület. A szerkesztők úgy gondolták, hogy a 30 éves évforduló megérdemel egy kis visszatekintést. Mint láthatják, megpróbáltuk a lapot úgy összeállítani, hogy egyrészt, ha vázlatosan is, de átfogó képet kaphassunk az egyesület tevékenységéről, másrészt néhány írás és jóval több fotó segítségével visszatekintsünk az elmúlt három évtizedre. Fogadják tehát a Madártávlat e számát úgy, mint ahogy nekünk, akik összeállítottuk az oldalakat, örömet okozott a régi élmények felelevenítése és a régi fényképfelvételek átnézése.

De volna egy kérésem is. Az elkövetkezendő Madártávlatokban helyet szeretnénk adni az eltelt 30 év eseményeinek, élményeinek. Kérem tehát, hogy ragadjanak tollat fiatalok és idősek egyaránt, és írják le mindazokat az élményeiket, emlékeiket, amelyek fontos adalékai lesznek egykor az MME történelmének. Természetesen ha vannak, ehhez várunk fényképeket is, amelyeket a digitalizálás után azonnal visszaküldünk a szerzőknek. A most bekerült fotókon vannak olyan személyek, akiket sajnós nem ismertünk fel. Kérem őket, de másokat is, legyenek ebben a segítségünre, hogy pótolhassuk a hiányt.

(Péchy Tamás főszerkesztő)

Az előzményekről... /kicsit szubjektíven/

A Madártávlat ünnepi számának bevezetőjeként igyekszem felidézni azokat az előzményeket, amelyek talán hozzájárulhattak ahhoz, hogy 1974-ben megalakult a Magyar Madártani Egyesület. Számomra a történet a 60-as évek közepén, akkor kezdődött, amikor Justusz Gyurka bácsi - a méhész - akácvirágzaskor a szomszédunkba hozta a méheiteit. Ő a méhcsaládok csodálatos életén keresztül mélyen tisztelte a természeti értékeket. Vele mentünk először erdei kirándulásokra, úgy, hogy az éjszakát is kinn töltöttük az erdőn, hogy az alkonyat és a hajnal minden pillanatát testközelből érzékeljük. Serdülő kamaszként ezek az élmények ösztönös érdeklődést keltek minden iránt, ami a természettel és az élővilággal kapcsolatos volt. Somogyi Péter barátommal jól kiegészítettük egymást, mert ő volt az elméleti, én meg a gyakorlati dolgok intézője. Faltuk az útleírásokat, a természetbúvár könyveket, Széchenyi, Molnár Gábor és Fekete István írásait. A lepkegyűjtést, tutajépítést, indiánosdit követően a madarak ismerete és védelme került érdeklődésünk középpontjába. A lakóhelyünk körüli hatalmas elvadult park fészkelő madarainak megismerése és feltérképezése egyenes arányban állt a szomszédok macskáinak eltűnésével. A mesterséges fészkek gyártása és rend-

szeres ellenőrzése, a télen-nyáron üzemelő madáritató körüli madárellet megfigyelése, és az egyre távolabbi területekre indított expedíciók teljesen lekötötték szabadidőnket. Az első nyaktekerésre, a csuszka odútapasztó művészetére vagy az itatóra csalt csontollú csapat csilingelésére máig jól emlékszem.

Felvettük a kapcsolatot a Madártani Intézzel. A Garas utcai személyes találkozás Schmidt Egonnal és Keve Bandi bácsival nem okozott csalódást. Kimért, megfontolt, de lelkesítő tanácsaikat komolyan vettük. Leveleinkre azonnal válaszoltak, kezdeményezéseinket érdeklődéssel figyelték. Elkezdtük a tudatos "kutatómunkát" (persze Péter tervei alapján). Odúzás, a rendszeres dunai szinkronmegfigyelés és a nagyobb kirándulások mellett a ragadozó madarak megismerése állt tevékenységünk középpontjában. Később elhatároztuk, hogy felmérjük a Visegrádi-hegység ragadozómadár-állományát, és vizsgálni fogjuk az állományok alakulását. Minden hétvégét a terepen töltöttünk. Közel száz ragadozófészket tartottunk nyilván. Tehetetlen keserűséggel tapasztaltuk, hogy a kerecsen, a héják és sok más madár ismert fészket évről-évre kifosztották. További fészkelések pedig ismeretlen okokból nem voltak sikeresek. /Évekkel később egyértelműen

Tartalom:

- 1 **Az előzményekről /kicsit szubjektíven/**
Kállay György
- 2 **30 éves az MME és szintúgy az "Akció Hungária" táborok**
Szentendrey Géza
- 4 **Programjaink**
Péchy Tamás
- 7 **A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület stratégiájának bemutatása**
Drexler Szilárd
- 8 **A végeken**
Csonka Péter
- 10 **Tagnyilvántartás jelentése**
Harangi István
- 12 **Emlékek**
Péchy Tamás
- 15 **MME HÍREK**
- 17 **CSIPOGÓ**
- 18 **Kedves Barátaim**
Orbán Zoltán
- 19 **Megkérdeztük**
Péchy Tamás
- 20 **Madárbarát kert**
A címlapon
Szürkegém
Molnár Zoltán felvétele.

Főszerkesztő:
Péchy Tamás
Kiadja:
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME)
<http://www.mme.hu>
Telefon: 1/275-6247
Fax: 1/275-6267
Szerkesztőség:
2345 Apaj, Platán sor 1.
E-mail: madartav@hu.inter.net
A lap elektronikus változata:
<http://www.madartavlat.hu>
ISSN 1217-7156

megállapítottuk, hogy a Pilisből és a Visegrádi hegységből kipusztult a vándorsólyom, a vörös kánya és a parlagi sas. Tíz éven keresztül nem repült ki kerecsen fióka az ismert három revírből! Erről a siralmas helyzetről 1971-ben tudományos cikk is megjelent, amely felhívta a figyelmet a sok-sok tenivalóra. Az első kedvező lehetőség akkor jelentkezett, amikor az Urak-asztala tetőn az egyetlen hollópár fészket keresve találoztunk egy erdészruhás emberrel. Megismerkedtünk, és elmondtuk madárvédelmi terveinket. Kiderült, hogy a Pilisi Parkerdőgazdaság későbbi igazgatójával találoztunk, aki látva lelkesedésünket, felajánlotta, hogy szívesen támogat, keressük fel a hivatalában.

Mi kezeltük a parkerdőgazdaság első kísérleti odútelepét. A dunabogdányi Kalicsa-patak völgyébe kihelyezett odúkkal fantasztikus eredményeket értünk el. Különösen hernyó gradáció idején volt szembetűnő a fiatal és a középkorú erdőállományok lombkoronáján az odúlakok koncentrált jelenléte.

Ez idő tájt bizonyára a sors intézte úgy, hogy a gimnáziumban Szentendrey Gézátt mellém ültették a padba. Ő addig szerelmes verseket írt és rózsaszín világról álmodozott. Madarász lett belőle, az MME alapító tagja. /Lehet, hogy egyébként neves költő lehetett volna./

Ahogy teltek az évek, egyre tudatosabban végeztük munkánkat. Az intézet fiatal külső munkatársaként sokat ügyködtünk, de sokat is kellett bizonyítanunk, hogy komolyan is vegyenek minket. A ragadozós jelentéseinket azért kezdetben kis kételkedéssel fogadták. Győry Jenő bátyánk egy közös terepbejárás alkalmával a törpe sas és a darázsölyv fiókás fészkeinek megtekintése után a felmérés és kutatómunka folytatására buzdított. Ahhoz, hogy az odúlakó fiókákat meggyűrűzhessük, Egont is meg kellett győznünk arról, hogy kellően felkészültek vagyunk. Az érettségit követően mindhárman válaszut elé kerültünk. Péter egyetemre, én főiskolára mentem, Géza pedig a parkerdőgazdasághoz került főállásos madárvédőnek 1969-ben. Ismereteinkkel együtt kapcsolataink is bővültek. Megismerkedtünk az ország más területén dolgozó kutatókkal, madárvédőkkel. A lengyel kollégáknál tett- a Balti tenger melletti gyűrűző táborban - személyes látogatásaink újabb lendületet adtak munkánkhoz. (Később a Kisorosziiban évekig működő, madárvonulást kutató gyűrűzőtábor beindítását részben ennek köszönhetjük.)

A megalakulás előtti hónapokban, 1973 őszén azután sok minden eldőlt. A Pilisben rendszeressé és szervezetté vált a gyakorlati munka, egyre több fiatal

résztevővel. Megszervezésre került az első madarásztábor.

A kellő mozgástér, érdeklődés és megértés hiányában a kutatási témák iránt elkötelezett barátom felhagyott az ornitológiával. /Őszöndíjjal Oxfordba ment, ma világhírű agykutató és az egyetlen magyar, aki rendes tagja az Angol Királyi Akadémiának. A szerk. megj./

A Költő utcában megkezdődött az egyesület megszervezése. Az előkészületekbe minket is bevontak, de a jogi és az adminisztratív részletek akkoriban nem nagyon érdekelték. Arra még pontosan emlékszem, hogy az alakuló közgyűlésen a pilisi madarászok nevében javasoltam, hogy az új szervezet neve Magyar Madártani és Madárvédő Egyesület legyen.

Kállay György

(Bizonyára emlékeznek még olvasóink, hogy előző számunkban, a Rakonczay Zoltánnal készült riportban szó esett az MME megalakulásáról. Nos, Rakonczay Zoltán e lelkes csapat munkáját és tevékenységét látva adta ki munkatársainak a feladatot, hogy létre kell hozni egy madarász egyesületet. Ez lett az MME. A szerk.)

30 éves az MME, akárcsak az

Ez az egybeesés nem véletlen. A "madarásztáborok" szervezését 1972-ben kezdtük ugyan el, de ez egyben az MME szervezésének a kezdete is volt. Nem vicc, sőt inkább szomorú, hogy az állami természetvédelem részéről akkor is ugyanilyen szkeptikus, nem igazán támogató volt a hozzáállás a munkánkhoz, pedig azóta úgy gondolom "letettünk már valamit az asztalra". A manapság országosan sok-sok szervezet keretében működő környezeti nevelési-, erdei iskola táborok bölcsője is voltak a mi táboraink! Egyébként a táborok és a madárgyűrűzés az egyesületünkön belül is csak az utóbbi években kapta meg az öt megillető rangját. Felértékelődött ugyanis a tagtáborzás, az utánpótlás-nevelés, a szemléletformálás, az arcu- latmegjelenítő-ismeretterjesztő munka. Pedig a táborok mindig is a

"Akció Hungária" táborok !

Kisoroszi tábor 1974. Baloldalon: Zágón András, Lövei Gábor és Büki József, gyűrűz Roman Holinsky

leghatékonyabb reklámhordozói voltak a "madarászatnak", a legjobban működő színterei a természeti (környezeti) nevelésnek. Szerencsére akkor is és ma

csizmával járható piócás mocsárral, amit szintén nem sokan viselnek el az úgynevezett civilizált világból. Ám ez mind nem számít, mert van vala-

esti tűznél, pohár bornál átbeszélni, na ez az, ami minket, madarászokat igazán összeköt, összetart. Ami még nagyon fontos, hogy ebben nincs rivalizálás, nincs rártartás, irigység és nincs versengő anyagi érdekltség, de van kollegialitás, barátság, egymásra szorultság, közös lelki, szellemi öröm. Ez kevés természetbúvárokodásban, természetvédelmi munkában van így. Meg vagyok róla győződve, hogy ezért is az MME az egyik legrégebb gyökerű, legnagyobb, legszervezettebb és a legjobban összetartó és a leginkább klasszikus formájú egyesület Magyarországon és világviszonylatban is. Hiszem - bár nem igazán kedvez a természetvédelemnek a világ önző, fogyasztói, szűk látókörű és csak anyagiasságban gondolkodó irányultsága - hogy a mi gondolkodásunk képviseli a fenntartható jövő felé vezető utat, vetíti előre az emberhez méltó életszemléletet és továbbra is az MME tagsága képviseli és vállalja felelősséggel a rábízott Édent.

Szentendrey Géza

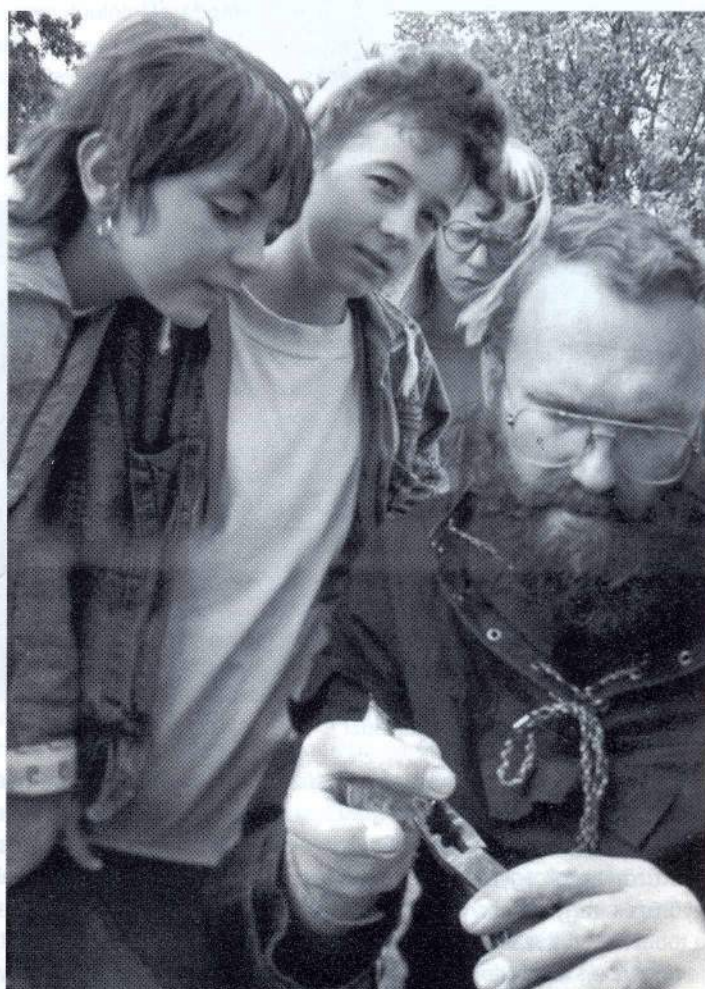
Kisoroszi tábor 1975. Balról jobbra: Medveczky Zoltán, Nyitrai Péter, Lővei Gábor, Kállay György. Jobbra állnak: Török János, Kiss Balázs

is jó néhányan vannak, akik nagy lelkesedéssel, kiváló pedagógiai érzékkel, mély elhivatottsággal végzik ezt az igazán természetorientált tevékenységet.

Nevek felsorolása nélkül azt hiszem büszkék és hálásak lehetünk az úttörőknek, a szervezőknek, köszönetet mondhatunk minden résztvevőnek, mert biztos vagyok abban, hogy nélkülük nem tartana ma ott az MME, sőt az egész magyar természetvédelem sem, ahol tart. Hiányát éreznék az ezekben a táborokban felcseperedett, s ma már meghatározó posztokon, meghatározó munkát végző táborlakóknak.

Hej, pedig micsoda élet folyt, folyik ezekben a táborokban!... Legtöbbször még az úgynevezett "nehezen kelő típusok" is pirkadattól napnyugtáig talpon vannak, s csak a több éjszakán át folytatott "limicolázás", vagy a már a madarakat is elpillesztő irdatlan meleg fekteti néha - néha kétvállra a madarászokat. Vannak pedig nehéz időszakok is, s ez nem elsősorban időjárási viszonyosságokat jelent, pedig a folyamatos esőzések, hajnalra befagyott mosdóvizek állapotát sem mindenki bírná. Hanem azt, hogy annyi a madár, hogy az óránkénti ellenőrzések egybefolyanak, s nincs senkinek megállás. A gyűrűző, az írások munka közben vehet csak némi táplálékot, folyadékot magához és ez az állapot sokszor délig is tart. Esti szürkületkor "beesik" vagy 2-300 fecske a hálókba, vagy a munka dandárján kék cinege csapatot fog a háló s így éjfélig is elhúzódik a gyűrűzés. S folytathatnám a szűnyögözönös évekkkel, a csak comb-

mi, ami miatt alig várja az ember, hogy állítsuk a hálókat, nyíljon a tábor, találkozhasson a kollégákkal, barátokkal, kezdődjék a munka. Az, hogy mit jelent állandó felfokozott várakozással teli, kíváncsi izgalomban lenni, hogy milyen madarat sikerül majd fogni, kézben tartani, szeretet- és tiszteletteljes testközelbe kerülni velük, azt csak az tudja, akit már megérintett a természet misztikumának varázsa, a varázslatban rejülő megsejtett csoda és a mindkettő megélésében megadatott feloldódás. Továbbá mindezt egy jó társaságban közösen átélni, könnyfakasztóan örülni, élvezni egy-egy ritkább, szépséges faj kézre kerülését, idegen vagy külföldi gyűrűs visszafogását... Mindezt a napi, előző tábori, előző évi élményeket az

Szentendrey Géza a gyűrűző asztalnál napjainkban

Programjaink

Az MME természetvédelmi programjai rendkívül sokszínűek és szerteágazóak. Vannak szinte az egész országot lefedő, sok éve futó programjaink és vannak helyi, egy-egy kisebb térségre vagy lokális fajokra irányulóak. Ezekbe a programokba bárki bekapcsolódhat és tagjaink közül sokan részt is vesznek bennünk. Az alábbiakban röviden szeretnék bemutatni néhányat ezek közül, nem titkoltan azzal a céllal is, hogy kedvet csináljak ezekben, s másokban való részvétellel. Tapasztalatom szerint nem csak azért népszerűek ezek a programok - különösen egyes fajvédelmi programjaink - mert fontos és nemes célt szolgálnak, hanem azért is, mert a programban rendszeresen részt vevők olyan baráti csapattá kovácsolódnak össze, amely barátság a hazautazás után is megmarad. És azért is népszerűek, mert a természetben élés élményével, kalandokkal és sok elsajátított ismerettel gazdagítja a résztvevőket. Nézzünk tehát néhányat a teljesség igénye nélkül.

Madárgyűrés

A legrégebbi egyesületi program, sőt a madártani egyesület létrehozásának ötlete is a már korábban, a gyűrűzőtáborokban összeverődött

például Ócsa, amelynek létrejötté és egyre rangosabb folyamatos üzemeltetése első sorban Dr. Csörgő Tibor

névéhez fűződik. Később indult, de hasonló méretűvé vált, Sumony, ami Bank László kitaró szervezőmunkáját dicséri, aztán Fenékpusztá, ami a fiatalon és tragikusan elhunyt kedves barátunk, Palkó Sándor nevéhez köthető. Ebbe a körbe sorolható a tömördi tábor Bánhidi Péter vezetésével, a dinnyési, amelynek mozgatója Fenyvesi László, a kolon tavi tábor vagy a mekszikópusztai is. A madárgyűrés szinte valamennyi csoport tevékenységében szerepet kap, hiszen kitűnő lehetőség arra, hogy az ott időző fiatalok és idősek testközelbe kerüljenek a madarakkal, és mélyebben bepillantassanak a természeti világ rejtelmeibe és szépségébe.

Az MME központjában két munkatárs dolgozik a gyűrés "kiszolgálásán", ebbe beletartozik a gyűrűk gyártása, szétosztása és nyilvántartása, a beérkezett gyűrés adatok feldolgozása. A gyűrűzőket az MME Gyűrűző és Vonuláskutató Szakosztálya tömöríti, s mintegy 300 gyűrűző működik az országban. Évente mintegy 180 000 madarat jelölünk meg. A madarak 60 százalékát az úgynevezett Actio Hungarica és egyéb szervezett vonuláskutató táborokban gyűrűzzük. Jelenleg mintegy 2,5 millió gyűrés adatot tartunk nyilván a Madár-

Monitoring

Minden védelmi munkának az alapja a monitoring, a madárállományok rendszeres figyelemmel kísérése. Erre a munkára nemcsak azoknak a veszélyeztetett fajoknak az esetében van szükség, amelyek valamilyen fajvédelmi programot igényelnek, hanem - mivel a madarak rendkívül jó indikátorfajok - a tömegfajoknál is. Az MME-nél a madármonitoring szinte egyidős az egyesülettel, de a mai kornak megfelelő, hatékony és folyamatos monitoringmunka csak 1992-93-ban indulhatott meg, majd lassan terebélyesedett ki. Ma már közel ezer Tagtársunk vesz részt a felmérő programokban az ország minden szegletéből. A legjelentősebb programok a Mindennapi Madaraink Monitoringja (MMM), a Ritka és Telepesen fészkelő madarak Monitoringja (RTM) és a Vonuló Vízimadár Monitoring program (VVM). Fontos részei a monitoring munkának a fajvédelmi programok állományfelmérési adatainak feldolgozása és elemzése is.

Fajvédelmi programok Tűzokvédelmi program

Az egyesület Tűzokvédelmi Programja 1986-ban indult, s azóta folyamatosan zajlik. Az MME címermadara mindig megkülönböztetett figyelmet kapott az egyesületnél, még akkor is, amikor bizony voltak évek, amikor súlyos pénzsűkében szenvedett a program. Az egyesületi tűzokvédelmi munka az indulás óta változáson ment át, hiszen az állami természetvédelem egyre jelentősebb összeget tud fordítani a fajvédelmére, és mind több feladatot vesz át az MME-től. Ennek ellenére a fajvédelmét célzó programban számos olyan terület van, melyben az MME továbbra is részt vesz és segíti a nemzeti parkok tűzokvédelmi munkáját. Ezek elsősorban a monitoring munkában, a veszélyeztetett fészkek felderítésében és azok őrzésében jeletkeznek, hiszen ezek a tevékenységek az igazán civil szervezetre "szabottak".

Gólyavédelmi program

Az MME a kezdetektől kiemelten foglalkozik a hazai gólyavédelemmel. Ez egyrészt a rendszeres négyévenkénti, egyes területeken az évenkénti gólyaszámlálásból áll, másrészt a gyakorlati védelmi munkából, amelynek egyik alappillére az MME által szorgalmazott fészekmagasítók gyártása és kihelyezése. Ennek különösen a 70-80-as években volt nagy jelentősége, mert

Szalay Gábor és a gyerekek a hálónál

madarászokban fogant meg az esti, tűz melletti beszélgetésekben. Az MME 1974-es megalakulása után a gyűrűzőtáborok egyre sokasodtak, s a gyűrés irányítása, a gyűrűgyártás és a többi között a nyilvántartások is fokozatosan átkerültek az MME-hez. Így alakultak ki és fejlődtek fel olyan nemzetközi gyűrűzőtáborok, mint

gyűrés Képzőközpont adatbankjában. A gyűrűzőtáboroknak nemcsak a tudományos munka adja meg a fontosságát, hanem jelentős szerepük van a természet megismertetésében, hiszen nagyon sok fiatal kezdte itt a természetvédelmi munkát. Ezek a táborok fontos színhelyei a természetszeretetre való nevelésnek.

az erős, oldallyukas kémények eltűnésével a gólya fészkelőhelyváltásra kényszerült, s ezen a téren hazánk időben lépett. Ebben jelentős szerepe volt az MME-nek a fészkekmagasítók felhelyezésével, és önzetlen partnerek voltak - és ma is azok - az áramszolgáltatók. Ennek volt köszönhető, hogy amikor a környező országokban a gólyapárok száma jelentős mértékben csökkent, a hazai állomány stabilnak volt mondható. A gólyával azóta is folyamatosan foglalkozunk.

Ragadozómadár-védelmi program

A ragadozómadár-védelem az MME-nél jóval korábbi, mint címermadarunk, a tűzok védelmét célzó program. Ennek egyik oka talán az, hogy a 70-es években már súlyos problémák jelentkeztek egyes fajoknál, és különösen kritikus volt a helyzet a kerecsensólyom esetében. Az MME akkori vezetése - élén Dr. Jánossy Dénessel, aki 1974-től 1989-ig volt az MME elnöke - különös figyelmet fordított a ragadozó madarak védelmére. Az első szervezett program a kerecsensólyom fészkeinek felderítése volt, majd a veszélyeztetett fészkek őrzése. Abban az időben a legsúlyosabb veszélyeztető tényező az volt, hogy a fészkeket kifosztották, mert solymászatra használták a madarakat.

Fészekvédő palást a Pilisben

Műfészkek építés a Börzsönyben az 1980-as években. A fán Bagyura János.....

Ezért nemcsak őriztük - előfordult, hogy sikerült a honvédséggel megállapodnunk, és katonák őrizték a fészket - hanem úgynevezett fészekvédő palástokat szereltek az MME munkatársai a veszélyeztetett fészket tartó fára. Aztán folytatódott a sor a békászósással, ahol a fiókamentés terén értünk el eredményeket. Próbáltuk figyelemmel kísérni a törpesas állományát is (ennek a fajnak a hazai helyzete még ma is bizonytalan). Később intenzív program indult a parlagi sas védelmére, melyet ma egy LIFE pályázatból származó jelentős összeg segít. Mindeközben munkatársaink elkezdték a rétisasok téli etetését, amiből aztán országos rétisasvédelmi program fejlődött ki. Éveken át foglalkoztunk intenzíven a hazai uhuállomány megerősítésével, s az egyes fészkelő párokat ma is figyelemmel kísérjük. A Ragadozómadár-védelmi Szakosztályon belül külön munkacsoport foglalkozik a kék vércsékkel, és a fekete gólyával. Jelentős eredménynek tekinthetjük, hogy folyamatosan zajlik a 20 kV-os távvezetékeket tartó oszlopok szigetelése. A technológia kifejlesztése az MME és az akkori Villamos Művek Tröszt munkatársainak érdeme, munkájuk világviszonylatban elismertté vált.

Rákosi vipera

Fontos fajvédelmi programunk a rákosi vipera védelmét célozza. Az MME 1993-ban létrehozta azt a munkacsoportot,

..és alatta Békefi András és Bezeczky Árpád

amely elindított egy átgondolt és folyamatos monitoring és védelmi programot. Az MME és az érintett nemzeti parkok jelentős energiát fordítottak arra, hogy tiszta képet kapjunk a faj helyzetéről és védelmének lehetséges módozatairól. Sajnos a faj a kipusztulás közvetlen közelébe került, így fokozott figyelmet érdemel. Az MME a jövőben is komoly részt vállal a faj védelmét célzó program megvalósításában.

Kételtű és hüllővédelem

Az 1995-ben alakult Kételtű és Hüllővédelmi Szakosztály keretében folyó munka nem mentes az előzményektől, hiszen számos csoportunk végzett már

korábban is ilyen jellegű munkát. A leggyakoribb tevékenység ezen a területen az úgynevezett békamentés, amelynek során a tavaszi békavonuláskor terelőhálókkal tartják távol a teelőhelyről a petézőhelyre vonuló békákat és gőtéket, majd az összegyűjtött állatokat átviszik a forgalmas út túloldalára, ahon-

nan már biztonságosan elérhetik a petézőhelynek kiszemelt vizet. Jelentős eredményeket értek el ezen a területen például a Hanságban és Baranyában dolgozó csoportjaink. A bükki csoportnál például a nemzeti parkkal közösen zajlott már korábban egy fajvédelmi program, amely az alpesi gőtéek védelmét szolgálta. A szakosztály maga-

Roman Holinsky a fiatalok között Ócsán, a 70-es évek végén

lakulásával új tevékenységek is beindultak, mint például a kétéltűek és a hüllők országos monitorozása, vagy egyes kistérségek kétéltűinek vizsgálata és védelme.

Ez például élőhelyrekonstrukciót, az időszakos kis vizek vízborítottságának meghosszabbítását jelenti. Fontos tevékenység a szakosztályban a néhány éve indult Pilisi kistavak program, amelynek során feltérképeztük a Pilis hegységben fekvő időszakos és állandó vízborítottságú kistavakat, illetve konkrét beavatkozásokra is szükség volt annak érdekében, hogy a tavakban lerakott kétéltűpeték bizton kifejlődhessenek. Mint minden más programunknak, ennek is fontos része az eredmények dokumentálása, illetve a nagyközönség elé tárása.

Nappali lepke védelem

1999-ben alakult a Lepke- és Szitakötővédelmi Szakosztály, amely igyekszik összefogni a terület iránt érdeklődő tagjainkat és elérni, hogy egyre szélesebb körben váljon elfogadottabbá a lepkek és a szitakötők védelme, hiszen egyes fajok ebből az állatcsoportból is komoly veszélyben vannak. Az első lépések itt is a monitoring munka megtervezését és kiterjesztését jelentették. Egyes területeken - karöltve az érintett nemzeti parkokkal - gyakorlati élő-

helyvédelmi beavatkozásokra is szükség van.

Területvédelem, élőhelyvédelem

Ennek legfontosabb elemei az IBA (Important Bird Areas - Fontos Madárélıhelyek) területek felmérése, a kijelölésükre kidolgozott javaslatok, illetve a területek folyamatos figyelemmel kísérése, és ebben az állami természetvédelem segítése. Számos kiadványt jelentettünk meg a témában és

jelenleg is tart az IBA területeket bemutató filmsorozat készítése. Szót kell még ejteni az MME saját alapítványában, illetve az érdekeltségében lévő alapítványokban folyó munkáról, ahol elsősorban a saját területek természetbarát kezelése emelhető ki.

Tanácsadás, lobbizás

Az utóbbi évek fontos és egyre inkább kiterjedő programja, amelynek során tanácsadással segítjük az uniós csatlakozás előtt és alatt a gazdákat.

Megtudhatják, hogyan egyeztethető össze egy-egy terület, térség természeti értékeink megőrzése és mezőgazdasági hasznosítása. Ennek kapcsán munkatársaink például a mezőgazdaság, erdészet és halászat természetvédelmi vonatkozású kérdéseiben, a vidékfejlesztés kérdésében nyújtanak segítséget. Számos egyéb tevékenységet is végeznek, ilyen többek között a ter-

mészetvédelmi állapotfelmérések készítése, környezeti hatásvizsgálatok természetvédelmi és táji részeinek elkészítése, helyi védetté nyilvánítások előkészítése, elősegítése, pályázati segítség, az Európai Unióval kapcsolatos természetvédelmi, agrár-környezetvédelmi és vidékfejlesztési információk szolgáltatása, valamint a tájékoztatás.

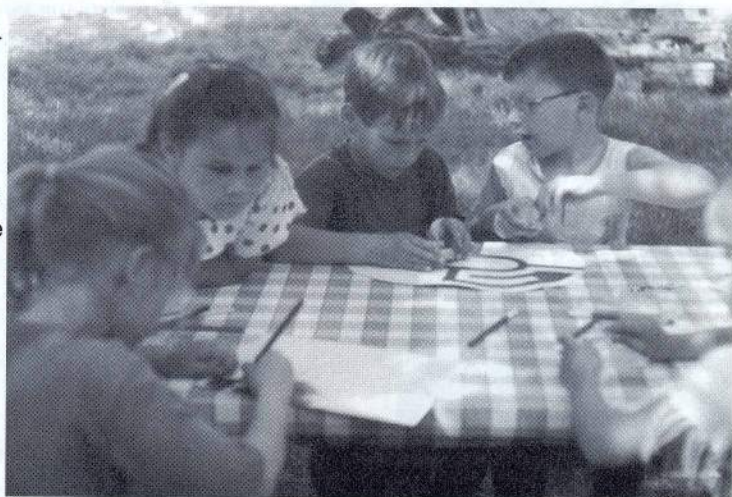
Szemléletformálás

Népszerű és fontos programunk a 2002-ben indított Madárbarát kert program, amely nagy érdeklődést váltott ki, intézmények és magánszemélyek részéről egyaránt.

Fontos programunk a Nemzetközi Madármegfigyelő Napok is, amikor az ország több pontján várjuk tagjainkat madármegfigyelésre. Évek óta előkelő helyet vívunk ki magunknak az európai mezőnyben a résztvevők és a látott madarak számát tekintve.

Folyik a Madarász Suli és Madarász Ovi program is, s ennek eredményeképpen évente több száz gyermeket és szüleit tudunk "megfertőzni" a természet szeretetével.

A szakmai munka általában az alábbi szakosztályok keretein belül folyik, bár számos tevékenységet a szakosztályok sem fednek le. A jelenleg működő szakosztályaink a következők: Gyűrűző és Vonuláskutató Szakosztály, elnöke

Madarász ovisok Fülöpházán napjainkban

Dr. Csörgő Tibor, Ragadozómadárvédelmi Szakosztály, elnöke
 Viszló Levente, Vízimadárvédelmi Szakosztály, elnöke
 Nagy Tamás, Hüllő- és Kétéltűvédelmi Szakosztály, elnöke
 Péchy Tamás, Lepke és Szitakötővédelmi Szakosztály, elnöke
 Dr. Varga Zoltán prof.

Péchy Tamás

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület stratégiájának bemutatása

A stratégia 2003 - 2013 között határozza meg az MME tevékenységét.

Az MME célja, hogy hozzájáruljon az emberi társadalom és a természet harmonikus, hosszú távon fenntartható együttéléséhez.

Célkitűzések:

- Természetvédelmi szempontból eredményes, hatékony tevékenységet látunk el. Gyakorlati lépéseket teszünk a biológiai sokféleség megőrzése érdekében.
- Nagy társadalmi háttérrel, országos lefedettséggel biztosítjuk a madár- és természetvédelem társadalmi támogatottságát.
- A hatékony és minőségi természetvédelmi munka erőforrásait biztosítjuk.
- Átvállalunk állami feladatokat.
- Meghatározó szerep betöltése, az egyesület helyzetének erősítése a hazai természetvédelemben - tradicionális értékeink megtartása mellett, de alkalmazkodva az új kihívásokhoz.

Alapelvek:

1. Tevékenységünkben kiemelt szerepet kapnak a madarak, mint a természethez kötődés közkedvelt szimbólumai.
2. Széles körben érthető, szakmai szempontból igényes, a gyakorlati természetvédelmet szolgáló tevékenységet kívánunk végezni.
3. A szakmai munkát szakosztályok, bizottságok irányítják, az országos, regionális jelentőségű programjainkat programvezetők szervezik.
4. A kutatás, adatgyűjtés és elemzés az MME természetvédelmi munkájának alapját képezi.
5. Arra törekszünk, hogy céljainkat a társadalom egyre szélesebb rétegeivel egyetértésben érjük el.
6. Az egyesület nem-profit alapon, demokratikus alapon működik, fizető tagság révén széles tömegbázisra támaszkodik, társadalmi szervezet, tevékenysége az egész országra kiterjed.
7. Támogatjuk az egyesülethez kötődő, regionálisan szerveződő természetvédelmi tevékenységeket.

8. Tevékenységünk során hangsúlyt fektetünk a szemléletformálásra, eredményeinket a környezeti tudatosság növelésére, a közvélemény tájékoztatására is felhasználjuk.

9. A célok elérése érdekében együttműködünk az állami természetvédelem szervezeteivel, a gazdálkodókkal, a döntéshozókkal és segítjük azok munkáját, elvégezzük tevékenységük társadalmi kontrollját.

10. Egyesületünk tevékenységében a természet védelméhez kapcsolódó adatgyűjtés és az adatfeldolgozás kiemelt területként kezeljük.

11. Támaszkodunk a hazai és külföldi társszervezetek, valamint a BirdLife International és a BirdLife partner-szervezetek tapasztalataira és az együttműködésből származó előnyökre, tevékenységünket folyamatosan összehangoljuk az ő munkájukkal.

12. Fenntartjuk az MME működésének kereteit, és ehhez biztosítjuk a társadalmi, gazdasági alapokat.

A stratégiai feladatokat

programcsoportokba rendeztük:

1. FAJOK:

A biológiai sokféleség megőrzésére irányuló tevékenységén belül az MME azokat a fajokat kezeli kiemelten, amelyek világszerte, Európában vagy Magyarországon veszélyeztetettek,

illetve eredményes védelmük csak a védett területeken - szétszórott elterjedésük miatt - nem biztosítható.

Célok:

- Fajvédelmi programjaink legfontosabb célja, hogy hozzájáruljunk a veszélyeztetett madárfajok állományának sta-

Parlagi sas

Szitta Tamás

bilizálásához, növeléséhez. Regionális hálózatunk révén segítjük a regionális szinten ritka, veszélyeztetett fajok védelmét is.

- A fajvédelmi tevékenységünket - lehetőség szerint a többi érdekelttel közös - fajvédelmi tervek alapján véghezvük, ami tartalmazza a kutatástól az aktív védelmi intézkedéseken keresztül az élőhely megőrzéséig terjedő szükséges tennivalókat a vonatkozó nemzetközi terv ajánlásaival összhangban.

- A hazai madártani kutatások fejlesztése és részvétel tudományos fórumainak működtetésében. Konzervációbiológiai, valamint a hazai és a nemzetközi szinten elismert madártani kutatások támogatása.

- A tagság széles körének bevonásával nyomon követni a világszerte,

Tűzok

Lothar Lang

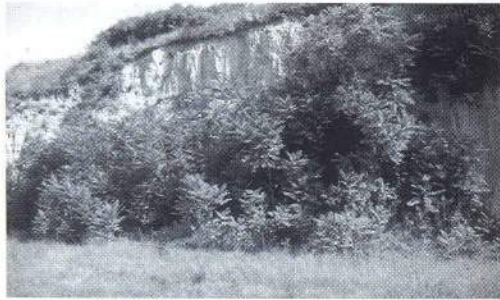
Európában vagy hazánkban veszélyeztetett, illetve a gyakori fajok állományviszonyait.

- A Madárgyűrűző Központ működtetése.
- Monitoring Központ működtetése.

2. TERÜLETEK

Az MME a biodiverzitás megőrzésének érdekében kiemelten foglalkozik az egyes területek és az élőhelyek védelmével.

A területvédelmi tevékenysége során elsősorban a Fontos Madárélőhelyeken (Important Bird Areas, IBA) fejt ki

Lössfal

a tevékenységét. Élőhelyvédelmi munkájában a helyi, nem védett, kis kiterjedésű, de természetvédelmi szempontból értékes és fontos élőhelyekkel kíván foglalkozni.

Célok:

- Országosan szervezett tevékenységünk hangsúlyát elsősorban

Szénabálák

a nem védett területekre helyezük át.

- A területhez nem köthető védett fajok felmérése, értékes élőhelyek felderítése, védelmük kezdeményezése
- Regionális szinten együttműködés a helyi védett területeket kezelő hatóságokkal, önkormányzatokkal.
- Kezelési tervek kidolgozása az egyesülethez kötődő területek esetében.
- Fontos madárélőhelyek (IBA) védelme.

3. EMBEREK

A madarak kitűnő eszközei a természetvédelmi szemléletformálásnak, valamint a természetvédelem társadalmi támogatásának növelését is segíthetik.

Célok

- A madár- és természetvédelem fontosságának, hazai és nemzetközi

jelentőségének megismertetése, a társadalom természetvédelmi elkötelezettségének és a döntéshozók természetvédelem iránti érzett felelősségének növelése.

- Folyamatosan növeljük az egyesületet támogató és a madárvédelmi munkában közreműködő tagságot, ezáltal fokozzuk természetvédelmi munkánk hatékonyságát.

- Olyan szervezet kiépítése, mely a

Balázs Tibor gazdálkodó Szabó Balázzsal

stratégiában megfogalmazott célok elérése érdekében a legoptimálisabban hasznosítja erőforrásait.

- A kiegyensúlyozott működés gazdasági alapjainak megteremtése és fenntartása.

Keresem a jó címet az írásomhoz, de igazi frappánsat nem találok, pedig tudom, hogy mit szeretnék leírni: AZ MME HELYI CSOPORTJAINAK MUNKÁJÁT.

Igazából nem is tudom (kicsivel vagyok csak idősebb, mint az MME) mi volt előbb: csoport?, helyi csoport?, vagy az MME, mint Egyesület?

Többször beszélgettem az alapítókkal hivatalos értekezleteken, baráti megbeszéléseken, de erre ők sem tudják a választ. Azt hiszem ezt nem is lehet és nem is érdemes szétválasztani, mert az egyik sem létezett és létezhet a jövőben sem egymás nélkül.

Sok országos civil, és zöld szervezetet ismerek, de egynek sincs olyan jó szervezeti felépítése, mint az MME-nek. Megtalálhatóak vagyunk országos szinten, régiós szinten, megyei szinten, területi szinten is. Mindezek egyben forrást és problémát is jelentenek.

8 Országos vezetőségi tagként könnyű a helyzetem, amikor egy problémával fordulnak hozzánk, hiszen biztosan tudjuk, hogy az adott területen megtaláljuk a

hozzaértő és segíteni kész embereket. Lehet itt szó akár egy sérült madár ápolásáról, egy természeti értékeiben gazdag terület kezeléséről, vagy egy iskolás csoport természetvédelmi oktatásáról.

A végeken

Jelenleg 31 helyi csoportja van az egyesületnek. Ezek között van olyan, amely egy megyét felölelő területen dolgozik, és van olyan is, amely egy kisebb területre koncentrálna a munkáját. Ezeknek a csoportoknak a munkáját a csoport vezetősége (elnök, alelnök, titkár, gazdasági vezető) irányítja. Ez egy jól összehozott szakmai (nagyon sokszor mondhatjuk azt is, hogy baráti társaság) csapat, amelynek tagjai az esetek többségében társadalmi munkában, egy közös cél érdekében tevékenykednek.

Azok a jó csoportok, ahol a vezetőség-

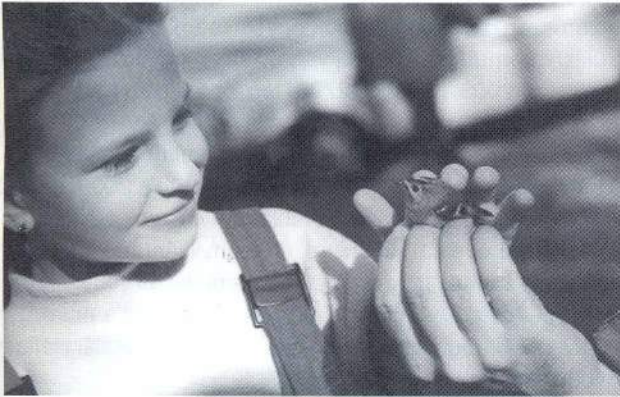
ben sokféle érdeklődésű, temperamentumú ember megtalálható, akik a madarakért, a természetvédelemért hajlandóak együtt dolgozni. Azoknál a csoportoknál, ahol a jó szakmai gárda mellett van egy jó menedzser típusú csapat is, ott lehet igazából eredményeket elérni. Ezeket a csoportokat már profinak lehet tekinteni, náluk már főállású vezető, vezetők is vannak, akiknek nemcsak a hobbijuk, hanem a munkájuk is a természetvédelem.

Urgeöntés /Bagyura János, Haraszthy László, Váczi Miklós, Laczik Dénes/

A mai rohanó világban nem elég felmérni egy adott terület élővilágát és

megállapítani, hogy aktív védelemre szorul. Mindezt el kell adni a külvilág felé is, ami már nemcsak a települést, a megyét, a régiót és az országot jelenti, hanem ki kell lépni az európai "színpadra" is. Nagyon fontos, hogy a helyi értékekkel és ezek problémáival, valamint a megoldási lehetőségeikkel országos és európai szinten is tisztában legyünk.

Ismerkedés a gyűrűzéssel

Ez azoktól az emberektől jelentős áldozatot követel, akiknek az élete a MADARÁSZÁS, de rájöttek arra, hogy támogatás, pénz és kapcsolatok nélkül már nem lehet madár- és természetvédelmet folytatni. Le kell ülni a számítógép elé és pályázatokat kell írni, kapcsolatokat kell építeni más civil és zöld szervezetekkel, el kell tudnunk adni magunkat az állam felé, annak érdekében, hogy meg tudjuk védeni a fontos madár- és természetvédelmi értékeket és területeket.

A helyi csoportok országos és helyi feladatokat is ellátnak. Kezdetben a helyi természetvédelmi értékek feltárása volt a feladatuk, ami az utóbbi időben annyiban módosult, hogy az elsődleges cél ezek megőrzése és az egyesületi, helyi csoport vagyonának jó működtetése lett.

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület érdekeltségi körének tulajdonában több mint 1000 hektár földterület van. Ezen kívül megközelítőleg 15 ezer hektáron végez kezelési feladatokat. Mindezek mellett számos saját épülete is van a szervezetnek, amelyeknek kezelését a földterületekkel együtt a helyi csoportok, a helyi csoportokból kialakuló közalapítványok irányításával végzi. Nem is lehetne ez

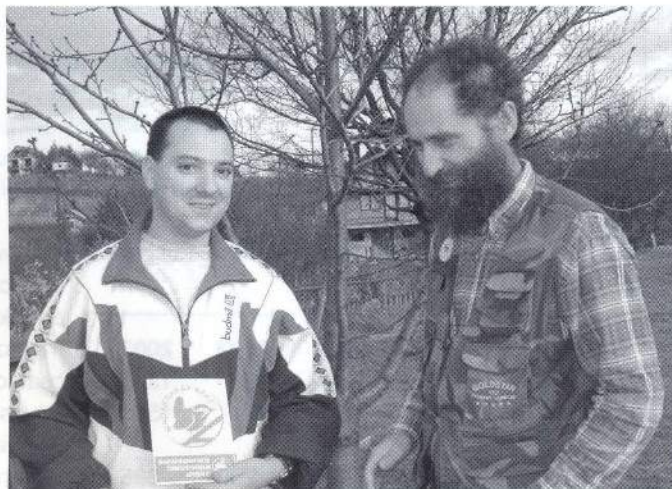
másképp, hiszen a budapesti központtól 300-400 kilométerre lévő értékes természetvédelmi területeket csak így lehet irányítani.

Szintén nem lehet aktív, napi kapcsolatot tartani a tagsággal sem a központból, hiszen a titkárság által kezdeményezett országos programokat helyben kell megvalósítani. Gondoljunk itt a Madárbarát Kert

Programra, a Mindennapi Madaraink Monitoringjára, vagy a Nemzetközi Madármegfigyelő Napok keretében végrehajtott helyi tevékenységekre. Folytathatjuk a sort a fajvédelmi programokkal is (fehér gólya, gyurgyalag, szalakóta felmérés, ragadozómadárvédelmi program, stb.), hiszen ezek valamelyik szakosztály vagy helyi csoport irányításával zajlanak, de a többi csoport

aktív közreműködése nélkülözhetetlen az eredményes munka elvégzéséhez.

A helyi csoportok évente több mint 30 tábort szerveznek. Ezek jó része madárgyűrűzéssel egybekötött természetvédelmi tábor. Ezekben a táborokban ismerkednek meg először a gyerekek a madarakkal és az őket körülvevő természettel. Itt lehet őket igazából elcsábítani a természetvédelem felé úgy, hogy ez a kapcsolat egy életre szól. Azok a lelkes helyi csoport

Madárbarát kert Tábla átadása Jónás Norbert, Garázsai Zsolt

vezetők, akik nyári szabadságukat áldozzák fel azért, hogy tanítsák és megszerettessék az ifjúsággal a természet értékeit, felbecsülhetetlen munkát végeznek, hiszen ezekből a fiatalokból lesznek majd a későbbi a helyi csoport vezetői és MME országos irányítói. Ők fogják vezetni a szakmai

Odúkihelyezés Langa József vezetésével

programokat és a táborokat. Ezekben a helyi környezetekben lehet elismertetni az MME tevékenységét. Ilyenkor lehet megtalálni azokat a helyi szponzorokat, akik támogatják a madárvédelem ügyét. Itt ismerhetik fel, hogy fontos a madarak és a természet védelme. Sokszor ezek a támogatók évekkel később kerülnek olyan pozícióba, hogy tevőlegesen tudnak tenni az előbbi célokért. Nagyon jó érzés az, amikor az apuka meséli a kisfiának, lányának, hogy ő is ilyen táborban szerette meg a madarakat. Ezért hozta most el a gyerekeit is, valamint a lehetőségeihez mérten támogatja is ezeket a programokat.

Az MME nagyon sokszor helyi csoportokon keresztül jelennek meg regionális és helyi szinten. Az ő munkájukat mutatja be a helyi tévé, rádió és újság. Ezekből kiindulva kapnak tájékoztatást a megyei és országos médiumok. Nagyon fontos, hogy a csoportok pozitív képet sugározzanak ki helyi és régiós szinten, hiszen az MME ismertsége jórészt ezen múlik. Mindezek mellett nagyon fontos a programok és a tájékoztatás országos szintű összefogása. Múlhatatlan érdemei vannak a titkárságnak, a szakosztályvezetőknek és programvezetőknek abban, hogy a központilag elindított, helyi szinten jól megvalósult programokat az állam felé megfelelő szinten és tartalommal "adjuk el". Hiszek abban, hogy legyen akármilyen nemes egy cél, jó egy program, ha azt rosszul menedzselik, adják el, akkor kárba vész az emberek áldozatos munkája.

Bukor Zoltán

A tagnyilvántartás jelentése

Az egyesületet 1974. január 6-án megalapító 201 fő és az őket követő új jelentkezők a tagfelvételi lap kitöltése után sorszámozott igazolványt kaptak.

Érdekességként megemlítem, hogy az 1. számú igazolvány tulajdonosa Rakonczay Zoltán - jelenleg az MME tiszteletbeli elnöke - aki az

ÉV	Belépett fő	Jelenlegi tagság	Tagsorszám a tárgy év 12. 31-én	A tagdíj összege Ft-ban	
				Tanuló Nyugdíjas	Dolgozó (adózó)
1974	1099	127	1099	20	50
1975	456	37	1555		
1976	225	15	1780		
1977	182	19	1962		
1978	307	35	2269		
1979	867	64	3136		
1980	1398	80	4534		
1981	1993	90	6527		
1982	1625	82	8152		
1983	1584	72	9736		
1984	1605	77	11341		
1985	1347	73	12688		
1986	1029	59	13717		
1987	1246	85	14963		
1988	1048	72	16011		
1989	802	90	16813		
1990	629	46	17442		
1991	943	134	18385		
1992	825	91	19210		
1993	729	113	19939		
1994	609	107	20548		
1995	433	116	20981		
1996	411	115	21392		
1997	695	210	22087		
1998	1141	321	23228		
1999	1081	361	24309		
2000.	733	355	25042		
2001.	760	432	25800		
2002.	956	828	26757		
2003.	1210	1210	27967		
Össz	27967	5497	27967		

1. sz. táblázat

Az elmúlt öt év taglétszámának alakulását mutatja a 2. sz. táblázat.

Az egyesület tagjainak legnagyobb része 13 és 33 év közötti. Jelenleg a legidősebb tagunk egy 95 éves pécsi hölgy, a baranya megyei

	1999	2000	2001	2002	2003
Új tagok	1081	733	760	956	1210
Pro-Soc-ba visszakerült "régi" tagok	185	192	180	171	156
Tagdíj fizetés elmulasztása, ismeretlen cím, elhalálozás miatt a Pro Mad-ba átkerültek	- 638	- 1295	- 938	- 790	- 805
Az éves tényleges növekedés, vagy csökkenés	+ 583	- 370	+ 2	+ 337	+ 561
Tárgy év 12.31-én az aktív tagok száma	4967	4597	4599	4936	5497
Családtagokkal együtt:	6323	6145	6450	7243	8271

2. sz. táblázat

akkori Természetvédelmi Hivatal vezetőjeként sok segítséget nyújtott a megalakulást előkészítő munkában.

Az új belépők folyamatos regisztrálásának köszönhetően pontos számszerű adatokkal tudjuk egyesületünk tagságának alakulását bemutatni, a tagdíj változásával együtt. Az egyesületbe 2003.12.31.-ig 27967-en léptek be. (1.sz. táblázat)

Az elmúlt 30 év alatt 5 alkalommal volt tagdíjmódosítás. Az 1999. évi tagdíjemelés negatív hatása lehetett a 2000. évi 370 fős csökkenés egyik oka (2. sz. táblázat). A tagok adatait kezdetben (15 éven át) úgynevezett tagnyilvántartó katonokon tároltuk. Itt szeretnék megemlékezni volt kollégánkról - Tóvizi Györgyné, Kató néniéről - aki ezt a munkát 1976-tól 1994. augusztus 11-én bekövetkezett haláláig látta el. Nagyon sokat tanultam tőle.

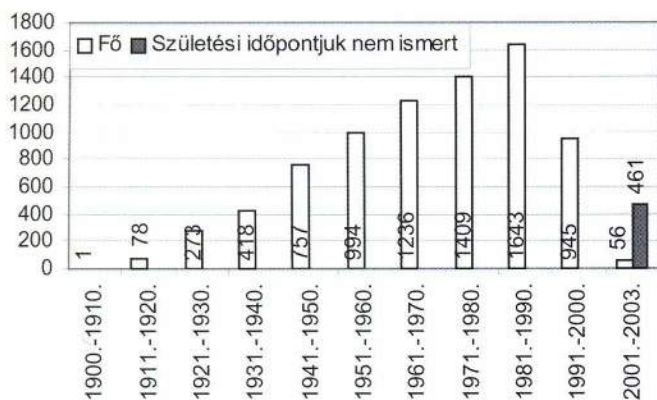
1989-90-ben került számítógépre az akkor nyilvántartott tagság. Az azóta is használatos számítógépes programnak - amelyet Dr. Szép Tibor készített - kisebb átalakítása vált szükségesé 1999-ben, amit a 2000. évi dátumváltozás is indokolt. Az átalakítást követően a program gyorsabb lett és a különböző lekérdezések mellett lehetővé vált a családi tagokkal növelt taglétszám megadása is.

A tagnyilvántartási program két részből áll. Az egyik az aktív, tagdíjat fizető társaság (ProSoc). A másik programban azok a személyek vannak, akik tagságának érvényessége lejárt, és itt tartjuk nyilván a különböző intézményeket is (ProMad).

Azok a tagok, akik tagságának érvényessége lejárt, fél év elteltével kerülnek át a ProMad listára. Itt véglegesen azokat a tagokat töröljük, akik elhaláloztak, címük ismeretlenné vált, illetve kilépésüket kérték. Erről a listáról a "volt" tagjaink a tagdíjbefizetést követően természetesen visszakerülnek az úgynevezett aktív tagokat tartalmazó listára. Az új tagok, valamint a ProSoc-ba visszakerültek növelik, a ProMad-ba átkerülők csökkentik a taglétszámot.

Ezekből az adatokból tudjuk megadni az egyesületünk aktuális taglétszámát, illetve az évi növekedést, esetleg csökkenést is.

csoportból. Az 56 legfiatalabb gyermek annak köszönheti tagságát, hogy megszületésüket követően szüleik családtagként beírták őket az egyesületbe. (3. sz. ábra) Az egyesület jelenlegi tagjainak 36%-a nő, 63%-a férfi, a maradék 1%-ot az intézmények /támogató szervezetek/ adják. A tagsági formákat a 4. sz. táblázat mutatja.

3. sz. táblázat.

Tagsági formák 2003-ban		Családtaggal együtt
Egyéni tag (tanuló, nyugdíjas, adózó)	3944 fő	3944 fő
Családi tag	1175 család	3904 fő
Pártoló tag	286 fő	331 fő
Örökös tag	32 fő	32 fő
Tiszteletbeli elnök	3 fő	3 fő
Támogató szervezet	57 szervezet	57 szervezet
Összesen	5497 tag	8271 tag

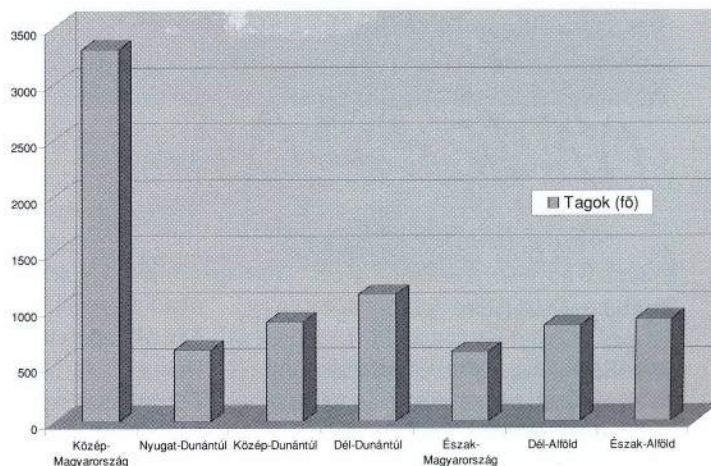
4. sz. táblázat.

Egyesületünk eddigi történetében 38 helyi csoport alakult. Időközben itt is voltak változások, átrendeződések. A 6.sz. Hódmezővásárhelyi, a 15. sz. Szentesi, a 16. sz. Szegedi és a 37. sz. Új-szegedi csoport fuzionált, most 15. sz. Csongrád megyei csoportként működik. A 11. sz. hcs. az MME Solymás Szakosztálya volt, amely megszűnt, ebből alakult az önálló Magyar Solymás Egyesület. A 27. sz. Dél-Pesti csoport megszűnt, tagjai a Budapesti Hcs.-ba kerültek. A 33. sz. Tiszaközi Hcs. megszűnt, tagjait a Nyíregyházi és a Szatmár-Beregi csoportokhoz soroltuk. A 38. sz. Tapolcai csoport szintén megszűnt, tagjai a Veszprém megyei csoportba tartoznak.

Csoport	Fő	Családtaggal együtt
1. Budapesti	1631	2480
2. Békés megyei	117	137
3. Hajdu-Bihari m.	195	260
4. Gömör-Tornai	28	37
5. Gödöllői	125	202
7. Bács-Kiskun m.	197	313
8. Vas megyei	131	202
9. Fejér megyei	221	378
10. Baranya megyei	446	652
12. Pilisi	203	324
13. Tiszavasvári	21	37
14. Szatmár-Beregi	18	25
15. Csongrád megyei	257	372
17. Jász-Nagykun...	259	390
18. Veszprém megyei	134	202
19. Soproni	52	75
20. Nógrád megyei	112	197
21. Kisalföldi	88	138
22. Börzsönyi	145	231
23. Tolna megyei	82	119
24. Komárom megyei	182	302
25. Óbudai	64	74
26. Heves megyei	67	86
28. Dombóvári	152	224
29. Zala megyei	118	168
30. Somogy megyei	33	45
31. Észak-Borsodi	23	23
32. Zempléni	84	122
34. Bükki	165	239
35. Dél-Balaton	61	82
36. Nyíregyházi	63	104
Külföldi tagok	23	31
összesen	5497	8271

5. sz. táblázat

MME tagjainak régiókénti eloszlása

A jelenlegi 31 helyi csoport felsorolása az 5. sz. táblázatban látható.

A tagnyilvántartás, mint az egyesület egyik fontos alaptervekenysége a jövőben is biztosítani kívánja a precíz és naprakész állapotot.

Ennek garanciája e sorok írója, aki immár 25. éve az MME alkalmazásában áll.

Harangi István

Emlékek

Az első lépések

Már nem tudom melyik újságban, de amikor 1974-ben olvastam a rövid hírt, hogy megalakult a Madártani Egyesület

MAGYAR MADÁRTANI EGYESÜLET

IGAZOLVÁNY

793.

Sorszáma:

Név: Péchy Tamás

Lakhely: Bp. XIV. Kövér L. u. 38.

Személyi igazolvány sz.: HU-Vr-179030

Az egyesületi igazolvány csak a személyi igazolvánnyal együtt érvényes.

Szervek az illetékes hatóságokat és szerveket az igazolvány tulajdonosának madárvédelmi és természetvédelmi munkáját elősegítő támogatására.

Budapest, 1974. VII. 3.

Főtájtár Elnök

Az első igazolványom

és várja tagjai sorába a madarak iránt érdeklődőket, buszra ültem és felutaztam a Költő utcába. Zuglói lévén a városnak ez a része teljesen ismeretlen volt számomra, sőt az igazság az, hogy addig még a Jókai-kertről sem hallottam, annak ellenére, hogy középiskolás koromban kiolvastam az összes fellelhető Jókai-könyvet.

Emlékszem, a Jókai-kert szinte ugyanígy nézett ki, mint ma, már álltak a ma is meglévő épületek, ha jól emlékszem még a színük is pontosan ilyen volt. Az egyik irodában Haraszthy László és Schmidt Egon fogadott, akiket addig természetesen nem ismertem. Kitért a belépési adatlapot, majd kicsit később megkaptam a 793-as számú igazolványt, s ezzel az egyesület tagja lettem. Abban az időben tapasztalatlan voltam a madarászat területén, s bár a Brehm-en nevelkedve sokat tudtam az állatokról, sokat rajzoltam, és friss hobbi-ként fényképeztem őket, a rendszeres madarászás még ismeretlen volt számomra, hiszen korábban nem forogtam ilyen körökben. Emlékszem, hogy húsz-

egynéhány évesen igen büszke voltam, hogy ebbe a csapatba tartozhatok, s amikor társadalmi munkában egyre többet vettem részt az egyesület akcióiban, s vállaltam feladatokat, megtiszteltetésnek vettem, hogy olyanokkal dolgozhat-

tam együtt, majd később neveztek barátainknak, mint Jánossy Dénes, Schmidt Egon, Haraszthy László, Muray Róbert, Dandl József, Puskás Lajos, Legány András, Fintha István vagy Szabó Laci bácsi, és még hosszan folytathatnám a sort. De a kezdetekkor még tapasztalatlan voltam, így hát lelkesen belevettem magamat a madarászatba. Ekkortól minden hétvégemet a természetben töltöttem, s próbáltam behozni a sok éves lemaradást. Az első lépés valamiféle szakkönyv beszerzése volt, ami akkoriban nem volt könnyű feladat. Az első ilyen témájú könyvem, amelyet egy Emke árkádjai alatti könyvesboltban tudtam beszerezni, a Magyarország állatvilága sorozat Aves-Madarak 1973-as kiadású kötete volt, majd az egyik könyvtárban találtam rá a hön áhitott madárhatározóra, R. T. Peterson, G. Mountfort, P. A. D. Hollom Európa madarai című, 1972-ben kiadott kötetére, amit - kicsit szégyellve vallok be - "elfelejtettem" visszavinni, s inkább kifizettem érte a büntetést.

Hát valahogy így kezdődött, aztán

egyre mélyebben merültem bele az egyesületi munkába, míg végül 1985. január 15-én alkalmazottja lettem az akkor még Madártani Egyesületnek. Ezzel egy teljesen új korszaka kezdődött életemnek, s úgy tűnik, most már meghatározója marad mindvégig.

Ócsai mozaikok

Akkoriban vettem egy öreg, sárga Trabant kombit, s teljesen természetes volt, hogy amikor Csörgő Tibor és Radács Alajos az Óbudai Csoporttól megkértek, hogy vigyem le a gyűrűzőtábor felszerelését Ócsára, rögtön igent mondtam. Telepakoltuk az öreg autót, olyannyira, hogy a kipufogó szinte a földet verte, s ledöcögünk Ócsára, a ma is működő gyűrűzőbázisra. Számomra ezzel kezdődött Ócsa, s a gyűrűzőtáborok életébe való bepillantás. Gyűrűzővizsgát sosem tettem, de nem egy alkalommal vállaltam a tábor vezetését. Akkor még nem állt a szép és kényelmes épület a területen, akkoriban kezdett a tábor felfejlődni. Ehhez persze pénz kellett, s hát ott szereztek, szerezünk, ahol tudunk. Egyik alkalommal Radács Alajossal "Ali bácsival" mentem kunyeráló körútra. Ali bácsi híresen kitartó és rámenős volt, s emlékszem, hogy egyik alkalommal egy közeli tévesz igazgatóját környékeztük meg némi segítségért. Először csak egy kis faanyagot kértünk, de az ellentételezésről mélyen hallgattunk, majd amikor a kért mennyiséget megkaptuk, akkor állt elő Ali bácsi a farbával, amely szerint kellene még néhány köbméter fenyőáru, s ezért már hajlandóak vagyunk valami csekély összeget fizetni is. Az ekkora szemtelenségtől mélyen megdöbbsent

Harangi István és Péchy Tamás madarat szed a hálóból

téveszelnők, szinte fel sem fogva, hogy miről is van szó, rábólintott a dologra, s csak amikor elmentünk a fáért, morgott a bajusza alatt, hogy jól kibabráltunk vele. Ennek ellenére a további években is segítségünkre volt.

Szívesen emlékszem vissza az ócsai napokra. Volt dolog bőven, s Csörgő Tibor, aki az egésznek a lelke, mozgatója, hajszolója volt, nem kímélte az ott lévőket, ő amúgy sem az a láblógatósfajta, s ebből fakadóan ezt másnál sem tolerálta. De volt is munka bőven. Hálóállások kitisztítása, ami például egyes esetekben azt jelentette, hogy egy hatalmas késsel felfegyverkezve beálltunk a derékig érő mocsárba, s ki-ki karhosszúságának megfelelő mélységben vágta a nádat, s hordtuk ki, hogy a vízben lévő hálókat csónakkal meg tudjuk közelíteni. Amikor sikerült faanyagot szerezni vagy venni, meg kellett építeni a mocsárba bevívó pallósort, amin már kényelmesebben lehetett megközelíteni a hálókat. De Ócsához hozzátartoztak az estével kezdődő, és sokszor hajnalig tartó beszélgetések a vasalóban, a parázsló tűz és egy-egy üveg bor mellett, amikor körbejártak a

húzni a hálókat, azokat óránként ellenőrizni, s folytatni az építést, a táborhely csinosítását, komfortosabbá tételét. Ma már csak csodálkozom, hogy hogyan bírtuk ezt napi néhány óra alvással, de hát akkor még 30 évvel fiatalabbak voltunk.

Kerecsenőrzés Gánton

1982-ben szinte minden szabadidőmet Viszló Leventénél töltöttem, aki akkoriban a Vértesben volt természetvédelmi őr. Jártuk a Csákvár környéki hegyeket, vizeket, réteket, figyeltük a madarakat, és

Az "elátkozott" kerecsenfészék

A sérült fióka az őrző táborban

madarász- és egyéb élmények és az üvegek is. Hajnalban azután, ha álmatlanul is, de kezdődött a nap, szét kellett

különösen szem előtt tartottuk a környéken fészkelő kerecsensólymot és parlagi sasokat. Abban az időben a gánti felhagyott bauxitbányában, egy tradicionális fészkelőüregben költött évről évre egy kerecsensólyom pár, és mivel a korábbi években rendre kifosztották a fészket, Levente fészkekörzést szervezett. A fészket korábban rendszeresen kifosztó azonban tönkretette a sok évtizedes fészkelőüregét, talán abból az indítatásból, hogy ha már a tojásokat nem tudja megszerezni, legalább ellehetetlenítse a madár költését. Így a kerecsenpár elvesztve a fészkelőüregét, átköltözött az üregtől

nem messze lévő tölgyesbe, egy fára. Amikor ezt sikerült felderítenünk, természetesen ott is fészkekörzést szerveztünk. Azonban még

biztosabbra akartunk menni, ezért a fészkes és a két közvetlenül mellette lévő fát, amiről át lehetett mászni a fészkekhez, a földtől 6-8 méteres magasságig szögesdróttal vettük körül, amire jó sűrűn, kavicsokat tartalmazó, üres konzervdobozokat erősítettünk. Nekem jutott az a "megtiszteltetés" hogy feltekerhettem a fára szögesdrótot. Aki már dolgozott ezzel a nem éppen emberbarát anyaggal, az tudhatja, hogy nem teljesen problémamentes a felhelyezése, pláne nem egy fa törzsén lógva. Végül néhány kilót fogyva, több sebből vérezve, de sikerült. Aztán a fészektől távolabb felállítottuk a tábor, majd a szemközti domboldalon jól elrejtve kialakítottunk egy leshelyet, ahol az őrszrevétlenül elbújhatott, és egész nap figyelemmel kísérhette a madarakat. Péntek délután érkeztem az őrzőtáborba, mert szombaton és vasárnap én voltam a soros. Péntek este a megfigyelőhelyről még jól látszott, hogy benne van a fészkekben mind a négy fióka. Amikor azonban a hajnal első sugaraival elfoglaltam a megfigyelőhelyemet a domboldalon, a legnagyobb megrökönyödésemre hiányzott két fióka. Nem értettük a dolgot. Abban biztosak voltunk, hogy éjszaka nem közelíthette meg senki a fészket, de még ha meg is tette volna, akkor is meg kellett

volna küzdenie a szűrös és a konzervdobozok miatt zajos szögesdróttal, amin azért éjjel átmászni nem egyszerű feladat. A talány néhány nap múlva oldódott meg, amikor felfedeztük, hogy a fészkes fa szinte közvetlen szomszédságában lévő fa odvában egy nyestcsalád lakik. Természetesen azonnal kiköltöztettük a familiát. Úgy tűnik, hogy ez a kerecsenfészkek el volt átkozva. Szintén én voltam őrségben, amikor valamikor a déli órákban a legnagyobb megrökönyödésemre egy héja csapott rá a fészkekre, s kirúgta az egyik fiókát. A madár kalimpálva hullott a földre, de támadója elvinni már nem tudta, mert kiabálva ugrottam ki a leshelyről. A kis kerecsen a vállán sérült meg, így hát amíg a sebei begyógyultak, pár napra a táborba került, ahol egyébként egy leszakadt fészkekből kimentett fiatal parlagi sast is gondoztunk. A kis kerit meggyógyult, vissza lehetett rakni. No most aztán megtapasztalhattam, hogy milyen élvezetes dolog felmászni egy szögesdróttal körbetekert fa törzsén. De átküzdöttem magam, s beraktam a fiókát a fészkebe. Ám nagyobb testvére nem nézve jó szemmel a megjelenésemet, addig hátrált a fészkek túlsó oldala felé, míg kiesett. Kezdődhetett az egész előlről. Most tehát a másik fiókéval kellett felmászni, de okulva az előbbi balesetből, már csak a kis kerit tartó kezemet nyomtam a fészkek fölé és ejtettem ökelmém a testvére mellé. Így aztán bent maradtak. Az öreg madarak pedig végül kiröpítették a megmaradt két fiókát.

Parlagi sas kaland ugyanitt

Az egyik évben egy igen erős vihar leverte a parlagi sas fészket, s a benne

lévő három fiókéból csak egy maradt életben. Mit tegyünk? - tanakodtunk Leventével, s arra az elhatározásra jutottunk, hogy megkeressük a pár váltófészket és belerakjuk a megmaradt fiókát, hátha sikerül a szülőkkal elfogadtatni az új helyzetet. Nos így is tettünk, beraktuk a fiókát a fészkebe, s elhelyezkedtünk a földön, a fától távol, s figyeltük az öregeket. Nem igazán akartak tudomást venni az új lakhelyről, így aztán kénytelenek voltunk rendszeresen etetni a kicsit. Lementünk hát a bodméri legelőre, és nekiálltunk ürgét önteni.

Szereztünk verebet, hörcsögöt is, és több napon át, napjában kétszer felmászva a nem kis magasságban trónoló fészkekhez, megettük a fiókát. 4 vagy 5 nap elteltével az öreg madarak végre beletörődtek a dologba, s elkezdték etetni a kicsit, amely aztán

Útban a parlagi sas fészkehez

időben ki is repült.

(Kedves Olvasók, Tagtársak, Barátaim! Szeretnénk egy új rovatot indítani a Madártávlatban a fenti EMLÉKEK címmel. Kérem tehát, hogy akinek vannak a madarászéletről, az elmúlt 30 esztendőből mások számára is érdekesnek tűnő történetei, küldje el az újságnak. Úgy gondolom, egyrészt mindnyájan szívesen olvassuk majd ezeket, hiszen a természetvédelmi munka nem tartozik a hétköznapi foglalatosságok közé, amiből következően kint a terepen sokunknak voltak érdekes élményei. Másrészt szeretnénk ezeket az élményeket összegyűjteni, hiszen az idő múlásával ezek elvesznének, ami azért volna kár, mert biztos vagyok abban, hogy húsz, negyven, vagy ki tudja hány év múlva, majd lesz valaki, aki feldolgozza az MME történetét, amihez mindez szintén hozzátartozik. Köszönettel, Péchy Tamás főszerkesztő).

Öt napig etettük a fészekben

Péchy Tamás

Madarásznapok

2003. május 1-4. között a Magyar Terep-madarász Társaság hagyományteremtő céllal rendezte meg az első Szatmár-Beregi Madarász Napokat.

térképpel, felmérő adatlapokkal vágtak neki a 24 órás madármegfigyelő versenynek. A kedvező időjárás, a résztvevők

Az elmúlt évi rendezvény megnyitója

A házigazda Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet munkatársainak és a szervezőknek az volt a céljuk, hogy a résztvevők a madarászás során megismerjék a szatmár-beregi tájat, a természeti és kulturális értékeket. A nagyari Kende-kúria adott otthont a rendezvénynek, ahol színvonalas előadások várták a résztvevőket, Kármán Balázs a madárfotózás rejtelmeibe avatta be a hallgatóságot, Zalai Tamás Dél-Afrika madárvilágáról vetített, Vasas András skandináv madarászlélményekről tartott színes beszámolót. Másnap Haraszthy László helyettes államtitkár és Horváth Róbert tájegység-vezető (HNP) megnyitotta a madarászfutamatot.

Ezután a két-három fős csapatok

lelkesedése meghozta az eredményt. A 11 csapat összesen 152 fajt figyelt meg, amelyek nagy része védett, illetve fokozottan védett volt. A madarászfutam érdekessége volt a nábrádi halastó közelében megfigyelt pusztai sas, illetve a Túrístvádnál fészkelő nagy őrgébics pár. A dobogós csapatok: Első helyezett lett a Valter Wettstein, Nagy Károly, Monoki Ákos alkotta csapat 112 fajjal. A második helyen végzett 109 látott ill. hallott fajjal Szilágyi Attila, Borza Sándor, Kecskés József és Oláh János. A harmadik hely 108 megfigyelt madárral Ecsedi Lászlóé, Tihanyi Gáboré és Tarr Jánosé lett. A helyezettnek értékes ajándékokat, a

résztvevők harisos pólót kaptak. 2004. április 30- május 2. között ismét megrendezzük a Szatmár-Beregi Madarász Napokat. A szervezők a tavalyihoz hasonló tartalmas hétvégét és kikapcsolódást szeretnének nyújtani a résztvevőknek. Biztosítékot nyújtanak erre a Szatmár- Bereg változatos természeti és kultúrtörténeti értékei, valamint változatos madárvilága. Részletes felvilágosítás és jelentkezés: **Horváth Róbert** tel.: 06 30/ 2999-942 e-mail: szbtk@freemail.hu **Habarics Béla** tel.: 06 30/ 6252-116 e-mail: habaricsb@freemail.hu

A legtöbb madarat megfigyelő csapat vezetője Valter Wettstein barátunk, a szatmár- beregi táj kutatója 2003-ban tragikus körülmények között életét vesztette. Széleskörű érdeklődése, mindenre kiterjedő figyelme, töretlen lelkesedése értékes eredményekkel járult hozzá térségünk tudományos feltárásához.

Ez történt

• Halmos Gergő az MME új természetvédelmi igazgatója

2004. januárjától új természetvédelmi igazgatója van a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesületnek. Halmos Gergő szerint a szervezetnek a jövőben a középtávú tervezésben, az eredmények publikálásában és hatékonyabb kommunikációjában kell erősítenie.

A Gyűrűző Központ vezetését Karcza Zsolt vette át.

• Megújult az MME honlap

Az MME honlapja jelentősen megújult. A célunk az, hogy naprakész információkkal, hírekkel, folyamatosan frissülő adatbázissal álljunk az érdeklődők rendelkezésére.

www.mme.hu

• Új termékek

Újra kiadtuk a Madarak Magyarországon című határozó füzetet. A megjelenést az Oktatási Minisztérium, a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, a Miniszterelnöki Hivatal, a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium, az európai integrációs ügyek koordinációjáért felelős tárcanélküli miniszter és a Gyermek-, Ifjúsági és Sportminisztérium támogatta.

Ára tagoknak 500 Ft, a teljes ár 550 Ft.

26 mm-es műanyag kítűző, ára a tagoknak 250 Ft.

Ruhára varrható textil MME-embéma 5cm-es és 6cm-es

átmérővel, világos és sötétzöld színben: 600 Ft.

Calandrella, XII., 2003.

A Rakaca-patakvidék természeti képe

Ára MME-tagoknak 450 Ft, a teljes ár 500 Ft

Hajdú-Bihar megye és a Hortobágyi Nemzeti Park természeti értékei

Válogatott bibliográfia 1950-2002

T. Horváth Ildikó

Ára tagoknak 350 Ft, a teljes ár 400 Ft

• Árcsökkenés

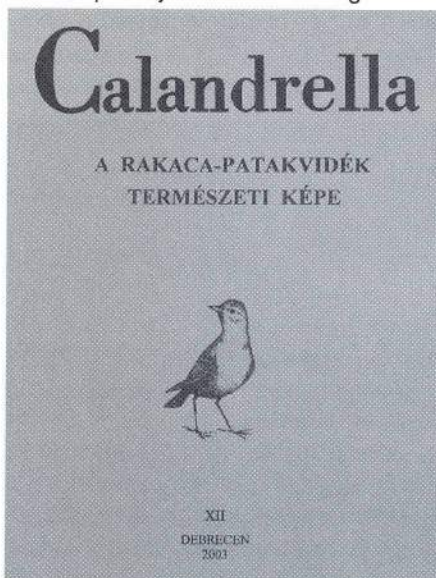
A Madártávlat előző számának megjelenése óta a béleletlen mellény árát több mint 2000 Ft-tal mérsékeltük.

MME-logó hímzéssel 5100 Ft tagoknak,

a teljes ár 5700 Ft.

Hímzés nélkül: 4800 Ft tagoknak, teljes áron 5400 Ft.

A teniszpóló új ára hímzéssel tagoknak

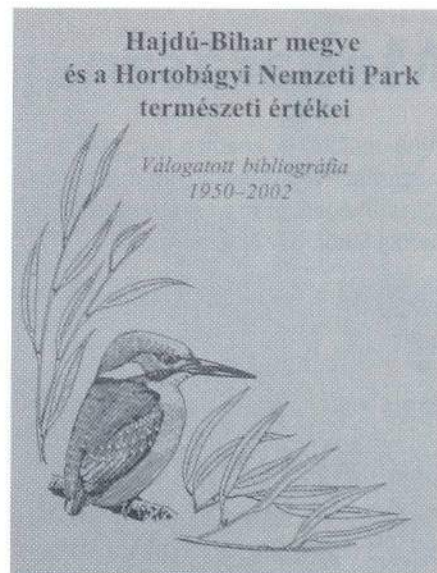

1700 Ft, teljes áron 1900 Ft. Hímzés nélkül 1500/1700.

Ez várható

Az MME Közönségszolgálat és boltja márciusban elköltözik a Költő utcából.

Az új cím: Budapest,

XIII. ker., Katona József u. 35.

A Magyar Cserkész Szövetség és a Magyar Környezeti Nevelési Egyesület a Madarak és fák napja jeles nap alkalmából idén is megrendezi természetvédelmi akadályversenyét. Az egyik állomáson az MME önkéntesei várják a versenyzőket.

Időpont: 2004. május 8., 9 óra

Helyszín: Budakeszi Vadaspark

A versenyen egyénileg és csoportosan is lehet indulni.

Új szakosztály

Az elnökség jóváhagyta egy új, környezeti neveléssel foglalkozó szakosztály megalakulását. Az első, alakuló ülés áprilisban lesz.

Kedves Tagtársunk!

Amennyiben szeretne valamelyik szakosztály munkájában részt venni, kérjük jelezze ezt Harangi István tagnyilvántartó kollégáknak!

cím: MME, 1121 Budapest, Költő u. 21.

e-mail: mme@mme.hu

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kara
posztgraduális, költségtérítéses,
egy féléves természetvédelmi szakirányú felsőfokú tanfolyamot
indít a 2003/2004. tanév második (tavaszi) félévében.

A képzésben erdőmérnök, kertészmérnök, agrármérnök és vadgazdamérnök, középiskolai biológia szakos tanár, valamint biológus képesítéssel rendelkezők vehetnek részt.

A képzést a közeljövőben (a Kar tervei szerint) négy féléves, kredités szakirányú továbbképzéssé kívánjuk átalakítani.

Az átalakítás lehetőségéről és várható idejéről a jelentkezési címen nyújtunk felvilágosítást.

A képzés csak megfelelő számú jelentkező esetén indul (minimum 15 fő).

A képzés félévenként két hét konzultációban történik, a konzultációkra 2004. március 22-26. és április 19-23. között kerül sor.

Az oktatás helyszíne: NYME Növénytan Tanszék, 9400 Sopron, Bajcsy-Zs. u. 4.

A féléves tanfolyam költségtérítésének várható összege: 90 000.-Ft (az összeg a jelentkezők számának függvényében módosulhat). A költségtérítés magába foglalja az írásos jegyzetek, segédanyagok árát.

Félévenként beiratkozáskor 2000.-Ft regisztrációs díjat kell fizetni.

Jelentkezés: NyME, Erdőmérnöki Kar Tanulmányi Osztályán (9400 Sopron, Ady E. u. 5., 99-518-135);

további felvilágosítás kapható ugyanott, valamint a Növénytan Tanszéken,

Dr. Király Gergelynél (99-518-211, gkiraly@emk.nyme.hu) és Börcsök Zoltánnál (99-518-110, borcsokz@emk.nyme.hu)

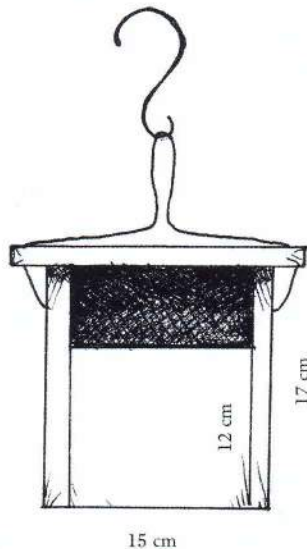
2004. A ROZSDAFARKÚAK ÉVE Segítsen Ön is!

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) Év madara programja kapcsán 2004-ben a rigófélék családjához tartozó rozsdafarkúak két hazai képviselőjére, a házi és a kerti rozsdafarkúra esett a választás, rájuk irányul a figyelem, őket világítja meg a képzeletbeli reflektor. Ma még mindkét faj viszonylag gyakori Magyarországon, védelmük azt célozza, hogy a jövőben is azok maradjanak.

Az év madara akció kapcsolódik az MME Madárbarát kert programjához, hiszen a két faj, de elsősorban a házi rozsdafarkú lakott területek madara, megtelepedését a kertekben odú kihelyezésével elő lehet segíteni. A házi rozsdafarkú úgynevezett "C" típusú odúban telepíthető meg, (lásd ábra.)

felfedezi magának egy madárpár. Kérünk mindenkit, hogy a Rozsdafarkúak évében telepítsen legalább egy

Az odút ereszdeszkázat alá, kőkerítésre, melléképületek falára érdemes kihelyezni. Az odú éveig a helyén maradhat, hiszen ha ebben az évben nem épít fészket benne a házi rozsdafarkú, akkor sem kell elkeseredni, jövőre talán

odút a kertjében! Amennyiben az Ön kertjében házi rozsdafarkú énekel, akkor értesítsen bennünket az info@mme.hu e-mail címen, vagy küldjön egy képeslapot az alábbi címre:

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

1121 Budapest, Költő u. 21.

(A képeslapra ne feledje el ráírni nevét és címét). Megköszönnénk, ha olyan képeslapot küldene, amelyik lakóhelyét ábrázolja.

Természetesen levélben is értesíthet bennünket a kertjében megtelepedő rozsdafarkúról.

A házi és a kerti rozsdafarkú hangja az egyesületünk honlapjáról is letölthető: www.mme.hu

Kerti madarak hangjait tartalmazó CD-t egyesületünk is forgalmaz, a címe: Madárdalok a kertben és a ház körül. (A CD az MME címen megrendelhető, ára 2000 Ft, MME tagoknak 1800 Ft). Tekintse meg a honlapunkon a Madárbarát kert programunkat bemutató oldalainkat is, vagy kérje tájékoztatónkat!

Rejtő

Rejtvény

Mely madarak rajza látható az alább felsorolt országok zászlaján vagy címerén? Párosítsd össze őket!

1. Pápua Új-Guinea	a. flamingó
2. Ausztrália	b. fehérfejű rétisas
3. Bahama-szigetek	c. koronásdaru
4. Amerikai Egyesült Államok	d. paradicsommadár
5. Kiribati	e. kvézál
6. Guatemala	f. emu
7. Uganda	g. fregattmadár
8. Mexikó	h. sas

S	K	A	P	S	L	H	O	L	K
B	D	R	V	A	A	G	E	B	U
A	H	I	M	R	J	S	P	O	V
G	I	S	K	E	K	R	K	U	I
O	K	A	C	R	N	G	A	N	K
L	L	R	I	A	Y	L	O	G	A
X	I	O	N	K	E	A	V	A	K
U	K	F	E	C	S	K	E	V	U
K	E	L	G	S	K	I	R	M	K
N	R	V	E	R	E	B	A	B	K

Megfejtés

A Madártávlat 2004. január-februári számában feladott rejtvény helyes megoldása az ábrán látható.

Ez a szám sajnos késve jelent meg, így sokan nem tudták betartani a beküldési határidőt. A sorsolásnál minden helyes megfejtést figyelembe vettünk!

Nyerteseink: Dósa-Pap Bettina, Pilisvörösvár
Koch Zsolt, Nemesnádudvar, Rab Bence, Pély
Gratulálunk!

A megoldásokat április 9-ig küldd el az alábbi címre:
MME, 1121 Budapest, Költő u. 21.

Csipogó

Kedves Barátaim !

A Madarász suli már több mint húsz éve működik, így az első nebulók ma már felnőttek. Közülük jó páran a természetvédelmet választották hivatásuknak. Így tett Orbán Zoltán is. Ismerkedjete meg vele!

Madártani "karrierem" 1980-ban kezdődött Dombóváron, amikor új tanárként Nagy Sándor a városba érkezett, és abba az általános iskolába jött tanítani, ahova én akkor jártam. Mivel az iskolában a tanáraink körében már ismert volt "állatos" érdeklődésem, gyorsan egymásra találtunk Sanyó bá'-val, s így alapító tagja lehettem az általa indított madarász sulinak, majd az MME 28. Helyi Csoportjának.

Sanyó bá' - aki szerintem a kor egyik legjelentősebb magyar természetismereti, környezeti nevelője, módszertanának kidolgozója, remek Mester, pedagógus és ember is egyben - szinte a megérkezése után beindította a szakköri foglalkozásokat, amelyek tantermi munkából (fajismeret, latin nevek tanulása, stb.) és nagyon sok kirándulásból álltak. Fiatalkorom ellenére (akkor csak 12 éves voltam) nem gyerekként, hanem "kollégaként" kezelt - nemcsak engem, hanem valamennyi madarász sulist -, így szerencsénk volt általa rengeteg "nagy madarással" megismerkedni, együtt dolgozni. Így rendkívül szerencsésnek mondhatom magam, hiszen olyan táborokba járhattam, mint például Fülöpháza vagy Dinnyés, ahol a hazai madártan olyan nagyjaitól tanulhat-

Dinnyési táborban 1982-ben

tam, mint Csörgő Tibor, az áldott emlékű Palkó Sándor, Molnár "Gomba" Zoltán, Molnár László, Harangi "Csam" István, Kalocsa Béla, Legány András (aki egyébként szintén dombóvári illetőségű!), és még sokan mások.

A madártani mozgalmi életben elért eredményeim, sikereim sajnos nem ismétlődtek meg az iskolai életben (magyarán bűn rosszul tanultam), így hivatalos szakmai életutam egy kicsit vargabetűsre sikeredett. A középiskola elvégzése (mely öt évesre nyúlt), majd a katonaság után a MÁV-nál, később riasztórendszer-szerelőként, ablakszigetelőként, tűzoltókészülék-szerelőként is dolgoztam. Ezek között azért akadtak "szakmaibb" munkahelyek is. A madártannal, az egyesülettel, illetve a helyi csoporttal való kapcsolatom azonban nem szakadt meg ez alatt sem, sőt, bizonyos tekintetben elmélyült, hiszen ebben az időszakban indult - Csörgő Tibor révén - a magyar gyűrűzők szervezett külföldi expedícióinak sora, és ebben a kezdetben jómagam is részt vehettem.

A '90-es évek elején, a nagy afrikai, szenegáli kaland után az életem kezdett visszatérni a "zöld útra". Az expedícióról szóló könyvet ("Az egérmadarak földjén. Madártani expedícióval Nyugat-Afrikában") (MME Könyvtára) már a HEROSZ Állatott-hon dolgozójaként írhattam meg. Ezután a munkahelyeim

egyre inkább a természetvédelemhez, a környezeti neveléshez kapcsolódtak. Itt elsősorban a Fővárosi Állat- és Növénykertben eltöltött évekre gondolok, ahol rendkívül jól hasznosíthattam madarász szakmai ismereteimet, illetve a táborok túlélő körülményei között szerzett kreativitásomat. Jelenlegi munkahelyemen, a Jászberényi Állat- és Növénykertben már állatkert-pedagógusként dolgozom, ugyanis időközben "megjött az eszem", és munka mellett elvégeztem az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán a pedagógus bölcsész, illetve a pedagógia szakos tanári szakot.

Barátokkal, és a média képviselőivel folytatott beszélgetések, riportok közben gyakran merül fel az a kérdés, hogy mit köszönhetek a madártannak, a madártani mozgalmi múltamnak. Erre a kérdésre csak egyetlen válasz létezik - MINDENT. Az iskolai kudarcok, számtalan munkahely váltás, tizenhárom költözés, a minden ember életében előforduló válságok, mélypontok közepette egyetlen biztos volt egész kamasz, majd felnőtt életemben - a madarászás. A táborokban megismert barátok, a madarász Mesterek, az egyesület mindig ott voltak, ha az embernek egy-egy jó szóra, segítségre volt szüksége. Ép elmém teljes tudatában ki merem jelenteni, hogy ma azért lehetek itt, azért lehetek az, ami vagyok, mert tizenévesen volt olyan szerencsém, hogy találkoztam Nagy Sándor Tanár Úrral, majd általa az egyesülettel. A mai gyökértelen, sok tekintetben érzelmileg és erkölcsileg kiüresedő világban a madarászás lehet az a biztos pont sokunk életében, amely segít megőrizni emberségünket, s egyáltalán, egészséges lelkiületű önmagunkat. Ezért, ha valaki megkérdezné, újra így csinálnám-e, csak azt válaszolhatnám, hogy Igen! Remélem, a mai fiatalok közül is mind többen csatlakoznak hozzánk, ismerhetik meg a bajtársiasság, a véd- és dac-szövetség azon mélységeit, melyben nekem, nekünk lehetett és lehet részünk.

Még csak ennyit...KÖSZÖNÖM!

Fővárosi Állatkertben 1999-ben

Megkérdeztük

Az Országgyűlés elfogadta a II. Nemzeti Környezetvédelmi Programot (2003-2008), amelynek megalkotását a környezetvédelmi törvény írja elő. A program része az úgynevezett Nemzeti Természetvédelmi Alapterv, amelynek kidolgozásáról a természet védelméről szóló törvény rendelkezik. Hogyan látja a természetvédelmi civil szervezetek lehetséges jövőbeni tevékenységét az új Nemzeti Természetvédelmi Alapterv alapján? - kérdeztem Haraszthy Lászlótól a KvVM természetvédelmi mérnök helyettes államtitkárától.

A Nemzeti Természetvédelmi Alapterv kidolgozása 2002 augusztusában kezdődött. Az előkészítésben a nemzeti parkok és a minisztérium munkatársai mellett a társadalmi szervezetek szakemberei is részt vettek. A tervet, amely az interneten bárki számára hozzáférhető volt, nagyon sokan véleményezték, kiegészítették javaslataikkal.

A ma már elfogadott dokumentum hat évre meghatározza a természetvédelem legfontosabb célkitűzéseit. Tekintettel arra, hogy a Nemzeti Természetvédelmi Alapterv 23 helyen nevesíti a civil szervezeteket, azok jövőbeni tevékenységének meghatározásánál ezt a dokumentumot mindenképpen érdemes alapnak tekinteni.

A civil szervezetek azonban olyan programot dolgoznak ki maguknak, amelyet tagjaik szeretnének, értelemszerűen rájuk nézve egy országgyűlési határozat kötelezettségeket nem állapít meg?

Ez természetesen igaz, de a Nemzeti Természetvédelmi Alapterv új alapokra helyezi a természetvédelmi tevékenységet azzal, hogy kimondja, az állami szervek mellett az önkormányzatok, civil szervezetek és a tudományos élet képviselő intézmények illetve kutatók együtt képesek csak a kitűzött célokat elérni.

Ugyanakkor a dokumentum egyenesen az egyik kiemelt feladatként jelöli meg a társadalmi szervezetek bevonását az állami természetvédelmi feladatok ellátásába.

Kérem, sorolja fel ezeket!

- Társadalom széleskörű tájékoztatása, szemléletformálás, környezeti nevelés.
- Helyi jelentőségű védett természeti területek kezelése.
- Részvétel a Nemzeti Biomonitoring Program adatgyűjtésében, amely a

csatlakozás után ki kell, hogy egészüljön a Natura 2000 területek folyamatos állapotvizsgálatával.

– Védett, vagy fokozottan védett állat és növényfajok védelmi programjaiban való részvétel, speciális esetekben azok önálló megvalósítása, elsősorban nem védett területeken.

– Újabb védelemre érdemes területek felkutatása, védetté nyilvánításuk előkészítésében való részvétel.

– Természeti értékekben gazdag területek tulajdonba vétele és szakszerű kezelése (Elsősorban a kisebb kiterjedésű és hirtelen veszélybe került területek megszerzése lehet a jövőbeni cél. Ez értelemszerűen nem érinti a mára is a civil szervezetek tulajdonában és kezelésben lévő területeket, melyek státuszán nem kell változtatni).

– LIFE Nature programok kidolgozása és megvalósítása.

– Ökoturisztikai programok kidolgozása és megvalósítása.

– Önálló vagy kutatóintézetekkel, egyetemekkel közösen megvalósított kutatói tevékenység.

– Tanácsadói hálózat kiépítése és működtetése, értelemszerűen üzleti alapon.

– Egyedi tájértékek felmérése, nyilvántartásba vétele.

– A társadalom szakmai alapon történő képviselése azokban a testületekben, amelyek hatással vannak a természetvédelmi tevékenységre (Országos Környezetvédelmi Tanács, Nemzeti Ramsari Bizottság, Nemzeti Biomonitoring Bizottság, Nemzeti Erdőzervátum Bizottság stb.)

Tény, hogy feladatban, munkálkodási lehetőségben nincs hiány. De ahhoz, hogy egy civil szervezet a felsoroltak közül vállaljon vagy átvállaljon feladatokat, pénz kell. Mire számíthatnak a civil szervezetek e téren?

Hiszen nyilván nem lehet azt mondani, hogy a munkásokra ezeken és ezeken a területeken szükségünk van, de az anyagiakat szerezzétek meg, ahogyan tudjátok?

Való igaz, hogy a feladatok ellátásához eszközök és források szükségesek.

A civil szervezetek tevékenységéhez a környezetvédelmi kormányzat korábban is, és a jövőben is jelentős forrásokat igyekszik rendelkezésre bocsátani. A 2004. évi költségvetésben a civil szervezetek működésének támogatására jelentős összeg áll rendelkezésre.

Ez megteremti a feltételét annak, hogy a KvVM forrásaiból elsősorban a Nemzeti Környezetvédelmi Programban, illetve a Nemzeti Természetvédelmi Alaptervben meghatározott célok megvalósítását segítsük.

Ugyanakkor van a civil szervezeteknek egy nem feltétlenül pénzhez kötött jelentős feladatuk, nevezetesen a civil kontroll ellátása. Az állami apparátus szemében ez nem túl népszerű. Hogyan látja ezt a kérdéskört?

Véleményem szerint a mindenkori civil szervezetek igen fontos feladata az úgynevezett társadalmi kontroll gyakorlása. A természetvédelem esetében ez egyfelől az állami természetvédelmi tevékenységet folyamatosan figyelemmel kísérését, bírálatát, illetve támogatását jelenti. Van azonban ennek a tevékenységnek egy másik oldala is, amikor a civil szervezetek azokat a folyamatokat kísérik figyelemmel, amelyek csak esetenként vagy áttételesen hatnak a természeti értékek megőrzésére. Ilyen például az infrastruktúra-fejlesztés, a források elosztása, az agrárpolitika, az erdészeti politika. Ezekkel kapcsolatban fejtik ki álláspontjukat. Az persze egy más kérdés, hogy ez a tevékenység tetszik vagy sem az adott intézménynek, de tudomásul kell venni, hogy a demokratikus társadalom így működik. Persze a civil szervezetek véleményük megfogalmazásával jelentősen segíthetik is az állami célkitűzések megvalósítását. Ez történik például Magyarországon a környezet- és természetvédelem területén, ami persze nem jelenti azt, hogy ezzel egy időben ne fejtenék ki kritikai észrevételeiket.

Ha tehát jól értem, az új Nemzeti Természetvédelmi Alapterv tágra nyitotta a kapukat a civil szervezetek számára. Ezen dokumentum elfogadásával, nevesítetten hivatalos szereplői lettek a magyar természetvédelemnek. Jól gondolom?

Igen, ez így van. Remélem, hogy a 30 éves, nagy múlttal és szakmai tapasztalatokkal rendelkező MME, de más civil szervezetek is - programjuk meghatározásánál és annak megvalósítása során is, élni fog ezzel a lehetőséggel.

Ne feledjük, hogy csak együtt - állam, önkormányzatok, civil szervezetek, tudományos élet képviselői - lehetünk elég erősek ahhoz, hogy a jövő generációinak számára is elérhető, természeti értékekben gazdag világot hagyjunk hátra.

Péchy Tamás

Két év, közel kétezer kert, nyolcszázötven Madárbarát kert, cím és tábla

Ezek a tények számokban kifejezve a Madárbarát kert program eddigi működéséről.

A Madárbarát kert program lehetőségét

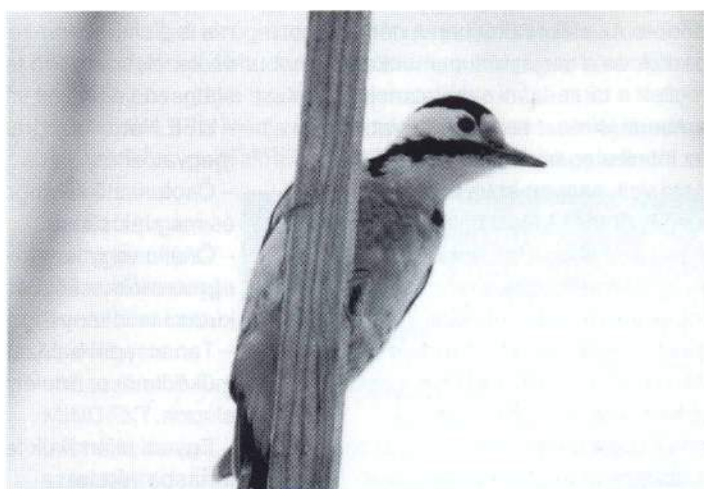
Az sem baj, ha nincs saját kertünk. Gyermekünk iskoláját, óvodáját, parkjainkat, munkahelyünk kertjét is madárparadicsommá változtathatjuk. Csak raj-

tunk múlik. Egy odú, egy etető kihelyezése, esetleg néhány növény ültetése nem jelenthet problémát. Szerencsére sokan, és egyre többen gondolják így!

ajánlani segítségéért cserébe, de mindemellett szeretnénk megköszönni az Ön tevékenységét, hiszen a bővülő Madárbarát kert hálózatnak minden esélye megvan arra, hogy az egyik legnagyobb természetvédelmi mozgalommá fejlődjön. Ennek hatása pedig rendkívül nagy lehet egyesületünk tevékenységére és a hazai természetvédelemre egyaránt.

Etető az albertirsai Városi Könyvtár kertjében

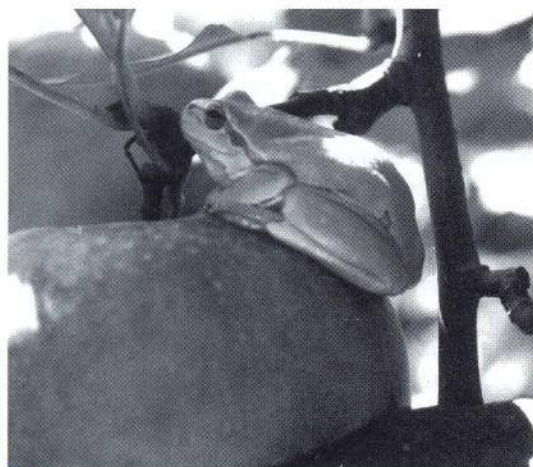

Tasnádi László felvétele

biztosít arra, hogy aktívan tegyünk valamit a körülöttünk élő madarakért, egyéb állatokért.

Kérjük, ismertesse meg szomszédait, ismerőseit, rokonait ezzel a programmal!

A mellékelt jelentkezési lap segítségével Ön is segíthet nekünk, hogy bővüljön a Madárbarát kertek hálózata Magyarországon. Ajánlja ezt a programot másoknak is! Amennyiben a mellékelt lapon feltünteti az Ön nevét is a megfelelő helyen, akkor részt vesz egy sorsolásban. Öt darab Madárbarát kert emblémás kertészöltözetet (kertesznadrág, kabát, ing, gumicsizma) sorsolunk ki azok között, akik legalább egy új tagot beléptetnek a programba. Csupán ezt a szerény lehetőséget tudjuk

Leveli béka

Bokkon Zsolt felvétele

Szerkesztőbizottság:

Drexler Szilárd,
Lovászi Péter,
Marik Pál,
Schmidt Egon
Vándor Barbara
Halmos Gergő

Előkészítés: In- Depht Bt.

Szedő: Bányai Lászlóné

Felelős kiadó: Horváth Zsolt

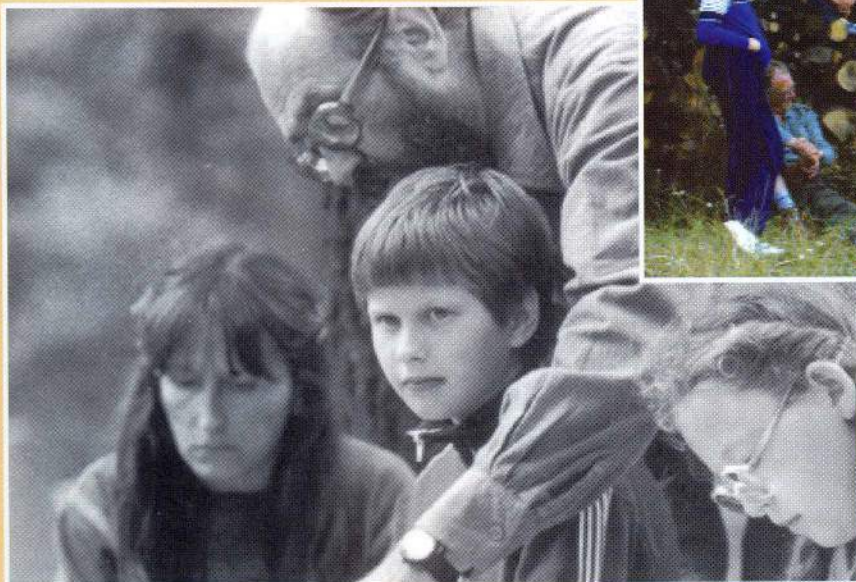
Kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.

Nyomás: LKL Color Kft.

Madarász képzőművész tábor a
Börzsönyben. Taba Andor
akvarrellezést oktat...

...és ugyanott Muray Róbert festőművész a tábor vezetője magyaráz.

Neves külföldi vendégeink:
Mike Ounsted, a Wildfowl Trust Slimbridgei
telepének igazgatója,
Mrs. Scott, Sir Peter Scott Wildfowl Trust
elnöke és Taba Andor 1986-ban

A kékcsőrű réce telepen,
Fülöpházán 1986-ban. Pechy
Tamás, Mike Ounsted,
Haraszthy László, Pál Szabó
Ferenc, Molnár László, Harangi
István, Császár Ede,
Molnár Ákos
Dr. Jánossy Dénes,
Sir Peter Scott, Molnár Kata és
Kállay György

Ürge áttelepítés 1986-ban
Baranyából a Bükkbe.
Az ürgét öntik Bank László,
Sziitta Tamás és Kovács Zsolt.

Vendégként a Természetvédelmi Hivatalban a
80-as évek elején,
Schmidt Egon, Dr. Jánossy Dénes,
Kállay György és Haraszthy László

Gyűrűzőtábor 1976-ban
a Kondor-tónál a Kiskunságban

Roman Holinsky, Nyíri Zoltán,
Szentendrey Géza, Dandl József,
Szekrényi György és Zágon András.
Budakeszi gyűrűzőtáborban
a 80-as évek elején.

